

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 25. (85.) ÉVF. • 11. SZÁM • 2015. NOVEMBER • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Enyészet hava

•Mögöttünk október kék ege, a sárga levelek hullása, a színpompás erdők látványa, a terményekkel teli kosarak. Az öregek vasárnapján imádkozó kezek, szeretteink mosolya, az ünnep sürgés-forgása. Az aradi tizenhárom és 1956 lármafái, melyek értékrendünk folyamatos felülvizsgálására indítanak – kik vagyunk, milyen kompromisszumokba és miért megyünk bele? Mit jelent számunkra a múlt? A természet búcsúzó árnyalatait? Néhai szeretteinket?

A történelem nagy viharait, megalkuvásait? A saját elmúlásunkkal való szembenézést? Az ősz, a nagy változás előkészítője, legalább annyira ösztönöz leltárkészítésre, mint az év utolsó napja. Ki az, aki halottak napján emlékezik? Meglátja a fogyatkozó fény szomorúságában a pihenésre készülés természetességét? Elfordulás, közöny, fájdalom vagy elfogadás lobban szemünkben, amikor gyertyát gyújtunk? Útra tudunk kelni Déva vára fele?

ANDORKÓ JÚLIA

A tartalomból:

Unitáriusokként Budapest szívében

5

25 év a daléneklés szolgálatában

8

Felújított templom, megújított lélek

10

A felelősség vállalása

13

Konferencia az egyházi ingatlanok ügyében

17

„A halál és az enyészet helye is az Úr előtt van, mennyivel inkább az emberek szíve!” (Péld 15,11)

● **Ferenczi Enikő mentálhigiénés szakember, lelkész nyilvános doktori védésére 2015. szeptember 18-án** került sor a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Karán. *Pásztorálpszichológiai ismeretek alkalmazása a gyógyíthatatlan betegek és hozzátartozóik lelkigondozásában* című tudományos értekezését dr. Molnár János és dr. Hézsér Gábor témavezetők irányították.

Ugyanott **október 8-án Pál János lelkész védte meg** *Az unitárius egyház a kommunista rendszer első két évtizedében (1945–1965)* című **doktori értekezését**, melynek irányítója dr. Buzogány Dezső volt.

● **Léta Zsolt** gyakorló segédlelkész **október elsejétől** kirendelést nyert a **Nyáradszentlászlói Unitárius Egyházközségbe**.

● **id. Szombatfalvi József október elsejétől nyugdíjba vonult a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség** lelkészi állásából. A kibúcsúzó istentiszteletre október 18-án került sor. A lelkész kibúcsúzó prédikációja után Bálint Benczédi Ferenc püspök köszönte meg Szombatfalvi József négy évtizedes lelkészi szolgálatát. Lőrinczi Lajos esperes és Bálint Sándor körüli felügyelőgondnok, az egyházközség és a keblitanács részéről Palkó Zoltán gondnok és Osváth Ilona méltatták szolgálatát. Köszöntők hangzottak el még az **Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége (ULOSZ)**, a Gondviselés Segélyszervezet, a helyi önkormányzat és a közvetlen munkatársak részéről. Az ünnepség keretében fellépett az egyházközség kórusa, valamint az ifjúsági egylet.

● **Az Egyházi Képviselő Tanács**, a Magyar Unitárius Egyház döntéshozó és végrehajtó testülete **október 2-án Kolozsváron tartotta soros ülését**. A negyedévenként ülésező testület napirendjén szerepeltek az állandó bizottságok, a

Főhatósági Hivatal ügyosztályai és a Püspöki Hivatal jelentései, jóváhagyta az új fizetési rendszert, megtárgyalta a főgondnokok és gondnokok kollégiumának előterjesztéseit. Az EKT dr. Czire Szabolcs teológiai tanárt bízta meg az Unitárius Közlöny főszerkesztői tisztségének betöltésével.

● **2015. október 10–11-én**, majdnem 34 évvel az utolsó látogatás után, **a Homoródszentpáli Egyházközségbe érkezett a Püspöki Vizitáció**. A Vizitáció számba vette és láttamozta az anyakönyveket, naplókat, klenódiumokat, megtekintette az egyházközség ingatlanait, találkozott az egyházközség elnökségével, illetve keblitanácsával, akikkel közösen értékelték az elmúlt évek megvalósításait, nehézségeit, valamint a gyülekezet eljövendő terveit.

Vasárnap az ünnepi istentiszteleten és közgyűlésen a Vizitáció tagjai beszámoltak a tapasztalatakról, és a jézusi tanítványság lángjának ébren tartására, a szolgálat vállalására hívták fel a figyelmet.

● **Október 14-én ünnepi szimpóziumot tartottak a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet fennállásának 120 éves évfordulója alkalmából**. A kolozsvári egyetem megnyitása (1872) után egyházi mozgalom indult azért, hogy Kolozsvárra helyezték a teológiai képzést is. Szász Domokos püspök (1885–1899) támogatta a tervet, amely az ő kormányzása alatt meg is valósult. A kolozsvári Trencsin tér északi oldalán vásárolt telken felépítették, majd 1895 őszén megnyitották az Erdélyi Evangélikus-Református Egyházkerület Theológiai Fakultását.

A délelőtt 10 órakor kezdődő konferencia első részében tudományos ülésszak keretében tekintettek vissza az intézmény múltjára, majd levetítették az intézetről készült kisfilmet. Délután a 120 éves könyvtárat mutatták be, majd a tiszteletbeli címek okleveleinek

átadását követően a laudáltak előadásai hangoztak el. Az események sorát este az intézet 25 éves vegyeskarának ünnepi műsora zárta.

● **Október 15-én Marosvásárhelyen, a Kövesdombi Unitárius Egyházközségben tartották az idei egyetemes lelkészi értekezletet**, amely Kecskés Csaba esperes áhítatával kezdődött, majd Bálint Benczédi Ferenc püspök köszöntötte a jelenlévőket.

Világi vezetőink egyházi jövőképei címmel kerekasztal-beszélgetésre került sor Boros János, Farkas Emőd főgondnokok és Elekes Bontond egyházkerületi főgondnok részvételével.

A *liturgiai reform alapelveiről* Rácz Norbert kolozsvári lelkész tartott felvezetőt, majd *Az egyház által szervezett lelkészi továbbképzés tudnivalóiról* dr. Czire Szabolcs teológiai tanár beszélt. Az értekezlet utolsó napirendi pontjaként a lelkészi fizetések új rendszerét Dáczy Tibor előadó-tanácsos ismertette.

● **Október 16–18. között az unitárius teológiai hallgatók „Őszszerző hétvégét” szerveztek Szinden**. A hétvége célja volt az elsőévesek beilleszkedésének segítése a teológusi közösségbe. Az alkalom vasárnapi istentisztelettel zárult.

● **Október 23-án a nemzeti ünnep alkalmával a kolozsvári belvárosi unitárius templomban felekezetközi ünnepi istentiszteletet tartottak**. A megemlékezésen a történelmi egyházak képviselői, valamint Magyarország kolozsvári főkonzulja, Mile Lajos méltatták az 1956-os forradalom eseményeit.

Fellépett a János Zsigmond Unitárius Kollégium énekkara, majd megkoszorúzták az 1956-os hősök és mártírok emlékére a templom bejáratánál állított márványtáblát.

„Megpendíteni” Istent

LŐRINCZI
LEVENTE

Folytatjuk rovatunkat, melyben a 2014 decemberében tartott székelyudvarhelyi zsinaton felszentelt 12 lelkész kérjük fel arra, hogy ossza meg gondolatait arról a bibliai versről, mely hivatását meghatározza.

Sokszor álmodom arról, hogy még mindig kórusban éneklek. Nem figyelek az eltévedt, elcsúszott hangokra, hanem próbálom átélni az összhangot, amely fülemben csendül, és ezt hallgatva úgy érzem, végtelen boldogság tölt el. A közös éneklés csodája ez. Hozzáteszem én is a magamét, és közben érzem, megszabadulok mindentől, ami nyomaszt, nem figyelek semmi másra.

Könnyedén, mosollyal ébredek. Miközben átdúdolom a napot, régi dallamok jutnak eszembe, jól esik játszani őket, jól esik játszani velük. Emlékidézők, illatok és arcok társulnak a hangjegyekhez, kézfogások és ölelések, hatalmas tábor-tüzek, magányos pillanatok, kimondott és kimondatlan gondolatok, szerelmek. Sok barátomnak ismerem, tudom a dalát, amit egyszer csak kiválasztott a nagy egyvelegből, mert sokat jelentett számára, és ha játszom, látom arcukon a régi mosolyt, mely mögött mindketten tudjuk, mi rejtőzik. Így lesznek a dalokból fontos emlékek és kapcsolatok.

Hogy miért érzem úgy, hogy ez a bibliai vers határozza meg leginkább szolgálatomat? Egyszerűen azért, mert az ének és a húrok pengetése vezetett legnagyobb mértékben ide, ahol most vagyok, tett azzá, aki vagyok: lelkésszé.

Sokat voltam középen, doboló leányok gyűrűjében, élveztem és átvettem a ritmust, próbáltam tartani az ütemet, majd bátorságot gyűjtöttem, variációkat próbáltam ki, és azt is éreztem olykor, hogy nem nekem való középen lenni. Kitérni vágytam belőle, hiszen középen könnyű, egyszerű a haladás.

Kerestem az útjelzőimet, a mestereket, a saját utat, saját hangot.

Próbáltam megérteni az éneklés és a húrok pengetésének tudományát, a mély átélést, a titkot, melyet áhítattal próbáltam megfejteni másokban, hogy elől vagy hátul járhassek, felfedezni a zenét, amely oly bonyolult, de ugyanakkor oly egyszerű is, a zenét, amely

az Isten akkordja, csak keresem a Neki tetsző hangokat. Gitár- és lélekhúrokon próbálom megpendíteni a valóság dallamait, alázattal közeledni hozzá, és ebben segít a zene. Egyik percről a másikra tud teljesen más fizikai és lelki állapotot teremteni, segít összehangolódni a társakkal, ráhangolódni Istenre. Egészen felemelő számom-

„Elöl mennek vala az éneklők, utánok a húrpengetők, középen a doboló leányok. A gyülekezetekben áldjátok az Istent, az Urat áldjátok...” (Zsolt 68,26–27)

harmóniájával, hangszínével, dallamával befolyásolta működésemet, ritmusomat, életemet.

Egyszer egy hölgy belépett a terembe, ahol szárnyaimat bontogattam, rám mutatott, és ezt mondta: „Te, fiam, holnaptól nálam énekelsz!” – majd elhagyta a termet. Én pedig másnaptól nála énekeltem. Akkor fedeztem fel, mennyi mindent adhatok és kaphatok, és ami a legfontosabb volt, mennyire közel lehet kerülni egymáshoz a zenében, és nem csak egymáshoz, hanem Istenhez is.

És nem lettem sem fizikus, sem mérnök, sem informatikus. Istent kerestem, és közben ott volt a zene, amely társakat adott, és segített, közösen keresni az Isten hangjait. Néha elől énekeltem, néha hátul bóklásztam a húrpengetők sorában, tanultam és tanítottam, a számok törvényei helyett az embereket próbáltam megérteni, és közben alázattal keresni a húrokon magasztos hangokat.

Ezért lettem az, aki vagyok. Ma sem tudom megmondani, melyik

ra zenélés közben imádkozni, ezt megosztani másokkal, ebbe bevonnai másokat is.

Nekem mindig kellett a ráhangolódás, hogy alázattal és tisztán tudjak játszani. A rengeteg fiatal barátom, akikkel megértettük egymást az éneken és a zenében, tudom, hogy Isten azon népéhez tartoznak, akik nem csak énekelni és zenélni tudnak, hanem látják azokat a hidakat, amelyek nem a hangokat kötik össze, hanem miniket egymással.

Szereztünk egymásnak olyan közös alkalmakat, amelyek szebbek voltak minden szóban megfogalmazott imánál. És megéreztem, milyen is közösen „megpendíteni” Istent, közösségben ráhangolódni az isteni dallamokra. Elöl az éneklők soraiban, hátul a pengetőkkel, középen a doboló lányokkal – bárhol meg tudtam találni ezt az élményt.

A kulcs az alázat és az összhang magammal és a társakkal, akik kísérek és elkísérek a zenében, a dalban, az életúton.

Ünnepségek a 125 éves budapesti Nagy Ignác utcai templomban

MÉSZÁROS NÓRA

• 2015. szeptember 19-én, szombaton a Magyarországon immár nagy hagyományokkal rendelkező Nyitott Templomok Napján kezdődött meg az a programsorozat, amellyel a Budapesti Unitárius Egyházközség temploma építésének és felszentelésének 125. évfordulóját ünnepeljük.

Már az első napon több száz látogatót fogadtunk. Délelőtti istentiszteletünk után a templomos ingatlanunkat bejáró körsétáinkra örömtelien sok érdeklődő érkezett. Dr. Barabássy Sándor, egyházkerületünk felügyelő gondnoka óriási templom- és egyháztörténeti tudását osztotta meg a megjelentekkel, színes anekdotákkal, történetekkel fűszerezve előadását. Az első emeleti Könyvtár-Levéltárban Béresné Muszka Ibolya könyvtárvezető kalauzolt minket a délután 17 órakor megrendezett templomtörténeti kiállítás megnyitón, majd ezt követően a gyülekezeti teremben Bartók Béláról halálának 70. évfordulójáról emlékeztünk meg. A teremben Bözödújfalut ábrázoló fotótárlat és Rozsnyai Béla ötvösművész alkotásai is kiállításra kerültek. Tokos Zoltán gitárművész 18 órakor kezdődő koncertjére teljesen megtelt a gyülekezeti termünk. 20 órától templomunkban a Budapesti Vonósok Kamarazenekar koncertjén Bach és Vivaldi művei csendültek fel. A világszínvonalú előadást a közönség szünni nem akaró tapssal köszönte meg. A koncert után a fellépőket és vendégeinket szeretetvendégséggel vártuk. A nap eseményeiről a Mai Belváros című lap tudósított, illetve a budapesti City TV készített felvételeket.

Kászoni-Kövendi József lelkész, püspöki helynök

Szeptember 26-án, szombaton rendeztük meg a Belvárosi Unitárius Kulturális Napot, amelyet Budapest V. kerületének Önkormányzata is kiemelten tá-

Az egyházközség kórusa

mogatótt, és beemelt saját művészeti fesztiváljának programjába. Templomunk már délelőtt 10 órától várta a vendégeket. A rendkívül színes és eseménydús program a rossz idő ellenére is több száz látogatót vonzott. A gyülekezeti teremben megrendezett gyermekelőadások (az Aranyszamár és Kabóca Bábszínház, az Évkerék Társulat és a Lábita Bábszínház előadásai) nagy sikert arattak: a gyermekek sokszor együtt énekeltek, játszottak, táncoltak az előadókkal. Templomi rendezvényeink 15 órakor a Makám együttes koncertjével kezdődtek, amelyen Wohlmuth István, Belváros-Lipótváros kulturális tanácsnoka mondott köszöntő beszédet. 17 órakor a Gryllus testvérek és Mécs Károly színművész megható előadására (Hegyi beszéd), majd 19 órától a Misztrál együttes ünnepi koncertjére került sor. Este az udvaron a Téka együttes koncertezett, melyet fergeteges, éjszakába nyúló táncművészet követett. A nap folyamán az udvaron székyel kézműves élelmiszereket, faszépen sült erdélyi húsételeket, kürtös kalácsot is lehetett vásárolni.

Szeptember 27-én az őszi hálaadási ünnepi istentiszteletünket a Kossuth Rádió élő adásban közvetítette. A szószéki szolgálatot Kászoni-Kövendi József lelkész, püspöki helynök végezte, úrvacsorai ágendát Szabó Csengele gyakorló segédlelkész mondott, továbbá közreműködött a Budapesti Unitárius Egyházközség Kamarakórusa, illetve Tokos Zoltán gitárművész.

Köszönet illeti a szervezésben részt vevő testvéreinket: Kaveczkiné dr. Farkas Katalin gondnokot, Zoltán Csaba jegyzőt, Sigmund Juliannát, a Nőszövetség elnökét; valamint Bencze Margit, Buzogány Zoltán, Dimény Zoltán, dr. Fori Hajnal, Retkes Attila, Sass Bernadett, Schmidt Gábor és Vajda László keblitanácsosokat.

A budapesti Nagy Ignác utcai unitárius templom és a Budapesti Unitárius Egyházközség története

Unitáriusokként Budapest szívében

BARABÁSSY SÁNDOR

A kezdet

Az első budapesti nyilvános istentiszteletet 1869. június 13-án Ferencz József kolozsvári lelkész tartotta. Látva a szép számmal megjelenő hallgatóság érdeklődését az unitárius hit iránt, ígéretet tett újabb istentiszteletek tartására.

1876. október 22-én az akkor már püspök Ferencz József újabb istentiszteletet tartott a Deák téri iskola dísztermében, ahol már a padsorokban ült Jókai Mór és Szász Károly is. Ezért 1876-ot tekintjük a budapesti unitárius egyházközség megalakulása évének.

1881. október 2-án Derzsi Károly tordai lelkész-tanár foglalta el a budapesti lelkészi állást.

1882-ben Székely Ferenc gondnok és Derzsi Károly lelkész írásban fordult a budapesti unitárius egyházközség presbitériuma nevében Budapest főváros vezetőihez, hogy adományozzanak egy telket, mely alkalmas lenne az építendő

Pecz Samu – www.ludbriko.hu

templom számára. A Tanács a pesti oldalon kijelölte az Alkotmány utca és a Koháry utca sarkán levő 600 négyszögöles területet.

Időszerűvé vált, hogy méltó és alkalmas építőművészt keressen az egyházközség. Így esett a választás Pecz Samu műegyetemi tanárra és ismert építészre, aki hamarosan el is készített egy neogótikus stílusú, nagyszabású épülettervet, mely impozáns homlokzattal és bejárattal néz az Alkotmány utcára. Ez volt az I. számú terv. Közben a gyülekezet nagy küzdelmet vívott, hogy előteremtse a megfelelő anyagi alapot a terv kivitelezéséhez. Rá kellett azonban jönniük, hogy a példátlan és önfeláldozó adakozás bel- és külföldi hittestvérek részéről nem elégséges a szükséges anyagi alaphoz. Más megoldást kellett keresni a terv módosításához.

Korabeli korszerűség

Az egyházközség felhagyott tehát azzal a tervével, hogy csupán templomot és paplakot épít, hanem ehelyett – az akkor már másutt is gyakorolt megoldáshoz folyamodva – olyan, arányaiban nagy házat terveztetett, melyben külön templom és paplak is legyen ugyan, de emellett jövedelmező bérház gyanánt is szolgáljon. Ennek érdekében ismét a Fővároshoz folyamodtak: engedné meg, hogy a telekre bérházat is építhessenek. Ezt a Főváros meg is engedte azzal a kikötéssel, hogy az építendő ingatlan valóságos templom jelleggel bírjon. Keresni kellett egy olyan vállalkozót, aki megelőlegezi az építkezés költségeit. 1888. október 30-án a megegyezés létre is jött a Holtzpach A. és fiai céggel, a fővá-

ros egyik legtekintélyesebb vállalkozójával. A feltétel az volt, hogy a cég 50 évig élvezze a bérház jövedelmét, mely idő után az egész épület az egyházközség tényleges birtokába megy át, továbbá az, hogy az egyházközségnek jogában van a szerződés értelmében az épületet az 50 év lefolyása előtt is bármikor megváltani.

A fővárosnak benyújtott terv fogadtatása, az 1889. július 13-án kelt irat tanúsága szerint, kedvező volt: „... az alaprajz után ítélve az építendő templom bele fog illeszkedni az Alkotmány utca házsorába, az építendő Országházhoz vezető útvonal keretébe, úgy a küldisz, mint a méretek szempontjából, az épület terve nem esik kifogás alá...”

1889. március 5-én az egyházközség építési engedélyt kért a Fővárostól. A kapott engedélyhez a Közmunkák Tanácsa is hozzájárult. 1890. április végén fogtak hozzá Pecz Samu II. számú terve alapján az építéshez, és 1890. október hó 26-ára a templom felszentelését is kitűzhettkék.

Pecz Samu műépítésznek nem volt könnyű feladat megoldani a főváros hatóságának azt a kívánását, hogy a templomjelleg a majdani épület külsejében határozottan kifejezésre jusson. Összhangba kellett ugyanis hozni a templom rendeltetésének megfelelő stílusát a hozzá kapcsolt bérház világi formáival.

A terv szerint az épület főhomlokzata a Koháry utcára került, a templom pedig a 2. emeletre. A főhomlokzat közepén kellett kiemelni a templomjellegét, míg a másik két utcára szóló rész tisztán bérház képét mutathatja. Tehát építészeti eszközökkel fejezi ki az épület két funkcióját. Támpillérekkel keretezve emelkedik ki a homlokzat közepe, melyen hatalmas, gazdagon tagolt, gótikus színes ablak tölti ki a teret. Fölötte az oromzatban pedig a gótikus építészet jellegzetes eleme, a rozetta. Végül a tetőből kiemelkedő huszártornyok jelzik egyértelműen, hogy mögötte templom helyezkedik el. Ugyanakkor a templom és a bérház szerves egészet képez. A templom 200 személy befogadására készült.

Miután az építőművész a fővárosban többféle templomépületet is tervezett, tanulmányokat végzett különféle liturgiai eljárások terén. Így jutott arra az elhatározásra, hogy tapasztalatait egy írásos tanulmányban foglalja össze. A Hollán-díjjal jutalmazott munka a protestáns templomok építéséről szól. A reformáció következtében ugyanis bizonyos változások váltak szükségessé a templomépítészet terén.

A hagyományos keresztény templomépítészet jellegének megőrzése mellett a leegyszerűsödés jelei mutatkoznak. A liturgia fő követelménye itt a prédikáció és az úrvacsoraosztás. Ezek érdekében szükségessé váltak bizonyos építészeti átrendezések. A szószéket úgy kellett elhelyezni, hogy a hívek a prédikációt teljes mértékben követni tudják, az úrasztalát pedig körülvehesék. A prédikációt hal-

lani, a lelkészt pedig látni kell. Ezért a protestáns templomokban a szószéket és az úrasztalát a központba kell helyezni, ebből kifolyólag építészetiileg a centrális elrendezést tartja ideálisnak. Megjegyzi azonban, hogy a kisméretű templomok esetében a hosszahajó-alaprajz is alkalmazható, hiszen a fenti két fontos követelménynek így is eleget tud tenni. A Koháry utcai templom tervezésében az utóbbit választotta.

A templombelső

Az egyhajós templom sokszögű lezáródással végződik. Itt áll a szószék és előtte az úrasztala, falaiba pedig öt gótikus ívelésű színes ablak került. Szemben vele, a hosszahajó másik végében, az utcai homlokzat felől, orgonakarzat épült, a nagyméretű színes ablakkal és rozettával díszítve a templomot.

A neogótikus templombelső
www.errearra.hu

Pecz a következőképpen írja le a templom boltozati rendszerét: „... a csatlakozó bérház főfalainak megfelelően olyképpen van beosztva, hogy minden főfal egyszersmind a boltozás gyámolító rendszerébe is bele van vonva. Ezáltal a templom

nemcsak külsőleg, a párkányok s a kiszögellés beosztása által van az épület rendszerével összeegyeztetve, hanem belsőleg is, az alaprajz elrendezésében belső szerves összefüggés létesítettett.”

A Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárában őriznek egy Pecz Samu-kéziratot, melyben magyarázatot találhatunk arra is, hogy miért volt szükséges a templomot a Koháry utcában a 2. emeletre hozni: „... mert az aránylag kis templomot nem lehetett egy háromemeletes háznak megfelelő magassággal készíteni, sem pedig a földszinten elhelyezett templom fölé bérhelyiséget helyezni.” Itt említi azt is, hogy az építési költség 600 000 korona volt.

A francia koragótika szellemében készült templom a maga egyszerűségében, ablakain beáramló egyenletes világítással harmonikus egységet teremt. Az épületet sajtolt téglaburkolat borítja, és a nemes sóskúti, piszkei kövek felhasználásával változatosságot nyújt. (Előbbiből készült például a budavári palota.)

A templomhoz a feljárás a nyílt előtérrel bíró Koháry utcai bejáraton át történik. A bejáratnál szemben, bent a falon egy márványtábla örökíti meg Dávid Ferenc emlékét, mely Iván László kezdeményezésére 1929-ben, Dávid Ferenc halálának 350. évfordulója (1579–1929) alkalmából készült.

Innen jobbra és balra kétkarú lépcsőház vezet az emeletekre. A jobb oldali lépcsőház 2. félemeleti fordulójában Dávid Ferenc vallásalapító és első püspök mellszobra látható, Szamosi Soós Vilmos szobrász műve. A templomhoz vezető lépcsőknek megfelelően két bejárás vezet a templom hajójának oldalfalaiban. A lépcsőházak egyben a bérlakásokhoz is vezetnek. Az épület belsejének felszerelése az egész elrendezés építészeti hangulatának is megfelel.

Az épület földszintjén egykor kávéház, az Alkotmány utca felől pedig három bolt is volt. Az ingat-

lanhoz tartozó udvar fásítva van. Az egykori leírások szerint az épület I. emeletén 7 lakás volt, a II. és III. emeleten ugyancsak 7–7 lakás és a templom helyezkedett el.

Az építkezésnél és a berendezésnél a főváros legjobb nevű iparosai működtek közre. A Holtspach cég vállalta az építést, és szintén ő végezte a föld- és közműves munkát. Az összes munkálatok kivételének vezetését Majorossy Géza helybeli építőmester teljesítette.

A templom berendezése Pecz Samu tervei alapján történt. Az asztalosmunkát (szószék, úrasztala, padosok, karzat) Thék Endre végezte. Az orgonaházat Ruprecht Károly, az orgonát az aradi Dangel Antal és fiai készítették. A színes üvegdíszeket a hírneves üvegfestő, Róth Miksa tervezte és készítette.

A történelem viharai

A II. világháború során az épület és templom, annak tetőzete, a tornyok és a festett, színes ablakok nagy része megsérült.

A szószék körüli elpusztult ablakszemek megmaradt ép részeiből sikerült a karzati nagy üvegablakot kiegészíteni. Ezeket élénkítette előbb a dr. Kaplay Imréné által adományozott két címerkép – az erdélyi régi és az új nemzetközi unitárius. A két címerkép Pituk József jeles üvegfestőművész alkotása. A háborús viszonyok közepette

úgy alakult, hogy az 1940-es évek elején a javításra szoruló orgonát Pécsre szállították, onnan, javítva, darabokra szétszedve, gondosan ládába csomagolva, visszaküld-

ték Budapestre, éppen az ostrom idejére. Aztán a háború okozta inséges időkben, sajnos a ládákat és azok értékes tartalmát, a sípok farészeit eltűzelték. A megmaradt fémrészek újabb rendbehozatala olyan mértékű költséget jelentett volna, hogy egyházközségi határozat alapján ezeket értékesítették, és részben külföldi unitáriusok támogatásával, helyette egy Hammond-féle villanyorgonát vásároltak, amelyet 1995-ben avattak fel.

Az egyházközség lelkészei

1895-ben a templomépítő lelkész Derzsi Károly úgy dönt, hogy betegségére való hivatkozással nyugdíjba vonul.

1896-ban Gál Miklós foglalja el a lelkészi állást, aki három évi szolgálat után lemond.

1899-től 1928-ig Józan Miklós következik a lelkészek sorában, és ezt a korszakot joggal nevezhetjük a budapesti unitáriusok aranykorának.

1928-tól 1950-ig Barabás István segíti Józan Miklóst annak munkájában.

1950 és 1953 között Buzogány Kálmán szolgálja az egyházközséget.

1953 és 1970 között R. Filep Imre áll a budapesti egyházközség élén.

1971-től 1991-ig Huszti János szolgál a Nagy Ignác utcai templomban, majd 1992-től Szent Iványi Ilona az egyházközség lelkésze.

Társlelkész volt ebben az időben (1994 és 1998 között) Kászoni-Kövendi József, aki 1998-tól az egyházközség vezető lelkésze napjainkig. 2012. október 27-én a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Kászoni-Kövendi Józsefet püspöki helynökké választotta, de emellett a Budapesti Unitárius Egyházközségnek továbbra is vezető lelkésze maradt.

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Voltam olyan papotok...

Valamikor a múlt század középső évtizedeiben történt, hogy egy kis egyházközségben szolgált egy lelkész. Az egyházközség nem csak méreteiben, hanem anyagi javak tekintetében is igen szerény volt, így a lelkészüket sem igen tudták részeltetni az akkoriban szokásos természetbeli képében [egyház-fenntartói járulékl].

A lelkész éppen ezért próbálkozott is más gyülekezetbe menni. De tehetsége és szolgálatainak minőség-

ge egyaránt szerény lehetett, aminek az lett a következménye, hogy sehogyan sem sikerült más, jobban fizető gyülekezetbe mennie, a pályázók között mindig alulmaradt.

Ezt látva, a hívei kicsiny és apró kalászu képét vettek neki aratáskor. Az évek során a lelkész nem szölt semmit, elfogadta a szalmás, apró kalászu gabonát. Azonban a nyugdíjba vonulásakor, a kibúcsúzó alkalmával elmondta sérelmét, s talán önmaga megnyugtatóására is így búcsúzott híveitől: „Voltam olyan papotok, mint amilyen képét adtatok.”

LŐRINCZI KÁROLY

25 év a daléneklés szolgálatában

DIMÉNY JÓZSEF

• Szeptember 19-én, szombaton az alsófelsőszentmihályi unitárius templomban öt kórus, az egyházközség tagjai és néhány meghívott szeretettel várta, hogy Lengyel István magyarfenesi református lelkész zsolnárt olvasva áldást kérjen a 25 éves fennállását ünneplő Szentmihályi Vegyes Dalkörre és a jelenlevőkre. A fontos életeseményeket leginkább a barátokkal lehet ünnepelni: olyanokkal, akik hasonlóan gondolkoznak, akik maguk is énekelnek.

Alulírott helybeli lelkész és a dalkör elnöke a szószéki szolgálat után az elnöki beszámolóban kiemelte, hogy a magyar közösség és Aranyosszék magyar kulturális életében nagyon fontos szerepet tölt be a kórusmozgalom. Szabó Zsombor karnagy szakmai igényessége, a pontos és szakszerű felkészülések biztosították a kórus majdnem folyamatos fejlődését. A negyedszázados közösségszolgálatot tanúsítja a mintegy 100 oklevél és emléktárgy, a sok-sok énekszám, közös emlék, a gyarapodó évek száma.

Tóth Guttman Emese a Romániai Magyar Dalosszövetség nevében köszöntötte a jubiláló kórust, hangsúlyozva: „a zene szeretete az, ami összeköt benneteket, azt semmi el nem szakíthatja, senki el nem veheti tőletek.” Megköszönte, hogy a Dalkör minden egyes tagja komolyan, elszántsággal és kitartással tette és teszi a dolgát. Zeng János, Szentmihály polgármestere a hagyományok őrzésének fontosságára figyelmeztetett köszöntőjében.

A Sárrétudvari Zagyva László Vegyeskar

A kórusok fellépése a Magyarfenesi Vegyeskar énekszamaival indult. A népviseletben levő lelkes kórustagokat Tóth Guttman Emese karnagy vezényelte. Jó volt látni, hogy – példaadó módon – a lelkészházaspár is tagja a énekkarnak. Folytatásként a magyarországi testvérkórus, a Sárrétudvari Zagyva László

Vegyeskar ünnepi fellépésére került sor, Pintér Éva karnagy vezényletével. Örömmel tölti el a két kórus tagjait, hogy a testvértelépülési kapcsolat az ő egymásra találásukból született. Második alkalommal

A Szentmihályi Vegyes Dalkör

énekelte templomunkban a búzásbesenyői és kerelőszentpáli Gaudete Vegyeskar, akiknek szakmai irányítója Szakács Zoltán. Az énekkarokat tulajdonképpen a karnagyok barátsága hozta össze. Viszonylag friss a barátság a Marosvásárhelyi Evangélium Vegyeskarral és Szatmári Ildikó karnaggal, akiknek műsora hozzájárult az ünnepség színesebbé tételéhez.

A fellépést a Szentmihályi Vegyes Dalkör jól összeválogatott hat kórusműve zárta, melyeknek összhangzása és dinamikája a hallgatóságot meggyőzte arról, hogy Szabó Zsombor karnagy eredményesen vezeti a dalárdát több, mint tíz éve.

A zászlókra való emlékszalagkötés után az ajándékozások következtek: a dalkör minden egyes tagja egy Kereki Ildikó által összeállított emlékkiadványt kaptak, amely a huszonöt év eseményeiről, élményeiről, adatairól készített felvételeket és szövegeket tartalmaz igényes kivitelezésben. Örömteli meglepetés volt sokunk számára Tóth Guttman Emese bejelentése, mely szerint a Romániai Magyar Dalosszövetség Guttman Mihályról elnevezett díját idén Kereki Ildikó veheti át, aki a kezdetektől 2014-ig volt a kórus titkára. Az ünnepség a koszorúzással és közös énekléssel folytatódott a református templomkertben a Mindenkori dalosok kopjafájánál.

A tájház meglátogatása után a kedélyes hangulatú közebéden résztvevők nagy része elismerte, hogy a 25 éves Dalárda nem kevesebbet vállalt fel, mint zenei anyanyelvünk ápolását, hogy szóljon a magyar dal az Aranyos mentén, Erdélyben és az egész világon!

A hitben hozzánk szegődött

A korondi unitárius egyházközség jegyzőjeként jártam Alsóboldogfalván. A sokvallású székely település Székelykeresztúr közelében az erdélyi vallási türelem szép bizonyítéka. Azt, hogy a nevét, Alsóboldogasszonyfalvát, Szűz Máriáról kapta, s hivatalosan a múlt század elejéig ezt a nevet használták, melyet a nép egyszerűsített a mai alakra, tán sokan tudták a székelykeresztúri egyházkör tisztségviselői közül, s minden bizonnyal azt is, hogy ott, a Vaskaja nevű hegy alatti faluban, amelynek szomszédságából hajdan a tatárok Kisgörgény nevű települést a föld felszínével tették egyenlővé, öt valásfelekezetnek van temploma. Azt viszont, hogy a szépen gondozott unitárius templomkert mellett, a felhagyott református részben egy világhírű orvos-professzor lévita nagyapja pihen, csak a helybeliek tudták.

Ki volt dr. Kátó László (1914–2002)? Édesapja kántortanítóként került Medgyesre. A családot a világháború után kilakoltatták, nincstelen, megvetett vagonlakók lettek Magyarországon. Seprűkötésből tartották fenn a családot, majd a tehetséges fiú a pestszentlőrinci állami iskolában fejezhette be tanulmányait. Az orvostudományok iránt érdeklődő ifjú a II. világháború után került Kanadába, a lepra ellenszerének kutatásában kifejtett munkásságáért a legmagasabb állami kitüntetésben részesült. Az Amerikai Magyarság korabeli számából idézzük: „Nem mindennapi élményben volt részünk a Manitóba Egyetem nagy előadótermében, ahol dr. Kátó László egyetemi tanár meghívására végighallgattuk az előadását. A prérifővárosban tartották a Canadian Society of Microbiologists 5. évi kongresszusát, amelyre vendégszónoknak dr. Kátó Lászlót, a Montreal Egyetem tanárát hívták meg, hogy előadás keretében szá-

moljon be arról a munkáról, amelyet tudós társával és testi-lelki jó barátjával, Gözsy Bélával (csíki származású – A. L.) éveken át végeztek a tuberkulózis elleni gyógyszer kitermelése terén... Az elnök szép szavak kíséretében mutatta be dr. Kátó Lászlót, hangsúlyozva, hogy magyar származású, és dr. Gözsy barátjával példás szorgalommal és megértéssel dolgoznak a világsikert jelentő gyógyszer kitermelésén. Mondanunk sem kell, hogy büszkéek voltunk rá...”

A tudós-professzor szerte a nagyvilágban a szenvedők fölé hajolt, jelen volt ott, ahol fájdalom dúlt, de világra szóló sikerei nem kápráztatták el, idegenben ápolta édes anyanyelvét és népe kultúráját, hiszen abból vétetett, s ha tehette, sokakat ugyanerre ösztönzött. Különösen a kisebbségben élő, tanulni vágyó magyar diákokra gondolt, a mieinkre is, s az ajánlottak közül többet is támogatott.

A hitéről, emberi nagyságáról a hozzánk írt levelei is vallanak. A szenvedések lepratelepein győzdött meg a tudós-professzor, hogy aki csak a tapasztalati világban birtokolt tudás erejében hisz, hasonlatos ahhoz a bibliai bolondhoz, aki futó homokra építi házáat. Léteznie kell az „öt érzék ezer muzsikáján” túli világnak is, mert a világ a transzcendenssel teljes, a hit nélkül a mindent tudó ember is

csak reménytelen, félkarú, torz teremtmény, mely a jézusi eszmény megélésére, követésére alkalmatlan.

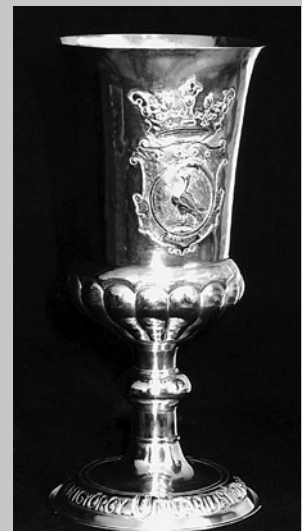
Ebben a hitben szegődött hozzánk, hogy mi is tisztábban lássunk. De tán sikerült nekünk is adnunk cserébe neki azt, amire egyre inkább vágyott. A szellem szárnyán így járhat a Küküllők partjain. Útban, vissza a tengerentúlra, karcsú bokályért be is kukanthat Korondra, hol egykor a pipei születésű Gyulai Árpád unitárius tiszteletes is jó szívvel fogadta, vagy az emlékezés virágait a nagyapa sírjára elhelyezni Alsóboldogfalvára, mert e két anyaszéki faluban, az unitárius, illetve a református templomok udvarai-ban emlékkopjafák jelzik, hogy dr. Kátó Lászlónak, a Kanadában elhunyt világhírű, székely gyökerű orvos-professzornak, akinek elévülhetetlen érdemei vannak a tuberkulózis és a lepra elleni gyógyszerek kifejlesztésében, az emléke él.

S most, ha mást nem is tehet, mert e világi parancs szerint már több mint egy évtizede fekszik némán a tengerentúli homp alatt, küld maga helyett fényleni havat az erdélyi tetőkre, hol mindannyiunkért meg-meglebbenti balladák sötét titkain a fátyolt az értünk síró, őszbe tartó szél.

AMBRUS LAJOS

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérosztó tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett ónból készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom. Érdeklődni a 0264/433-241-es, 0765/128-601-es, illetve a (0036)20/3168-217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE
ötvösmester (Kolozsvar)

Felújított templom, megújított lelkek

GYERŐ ATTILA

• Lupény, a Zsil-völgyi bányavidék egyik legnagyobb magyarlakta települése, a Nyugati Zsil partján terül el. Eredete a XIX. századra vezethető vissza, amikor a szénbányászat felvirágzásával egy időben különféle nemzetiségű bányász, mérnök és szakember is érkezett erre a településre, így magyarok is Erdély, Partium és Székelyföld területéről. Így történt, hogy a lakosok között a mi hittestvéreink, unitáriusok is jelen voltak, amelynek következtében 1909-től a petrozsényi körlelkészségbe, majd 1920-tól önálló egyházközségbe tömörültek. Akárcsak odahaza (szülőföldjükön), a hívek Lupényban is templomot emeltek, amelyet 1929-ben fejeztek be, lelkészi lakást tartottak fenn, és a sajátos, bányavidéki lehetőségek közt igyekeztek megtartani tiszta unitárius egyistenhitüket.

A történelem azonban, akárcsak magyar nemzetünkkel, a lupényi unitáriusokkal is eléggé mostohának bizonyult. Azután ugyanis, hogy 1980-ban az eredeti templomot és lelkészi lakást, aknabeomlás következtében, le kellett bontaniuk, a híveknek második templomuk és lelkészi lakásuk elvesztését is végig kellett nézniük. De, akárcsak egykori kolozsvári elődeink, akik pár évszázaddal korábban többször is elvesztették mind templomukat, mind iskolájukat, a lupényi unitáriusok sem adták fel a harcot. Kiss László lelkészsége alatt ugyanis új templomot vásároltak, és új, sajnos romos állapotú lelkészi lakást kaptak.

Az új templom felszentelésére 1994-ben került sor. Ettől kezdve a gyülekezet a város egyik legmagasabban fekvő épületében, a helyi unitáriusok Sion-hegyén álló hajlékban keresik Istent, élük közösségi életüket, és ápolgatják a szülőföldtől, az apai-anyai ház melegétől távol került lelküket.

A templom épületének rendbetétele, valamint annak fenntartása már a múltban is hatalmas erőfeszítésbe került a híveknek. Napjainkra azonban ezen épület állapota annyira leromlott, hogy egy általános javítás elkerülhetetlenné vált. Ennek következtében áldozatos adományok, valamint a Hunyad Megyei Tanácsnál megnyert pályázat segítségével folyó év szeptember elején a gyülekezet belefogott az imádság házána a feljavításába. Annak ellenére, hogy a munkálatokat egy megfogadott cég végezte, a hívek is kivették részüket a javításból, takarítással, törülgetéssel, festéssel, a kézimunkák, a terítők mosásával, a szőnyegek takarításával és finomabbnál finomabb falatokkal segítették elő templomunk megújulását.

Végül pedig, az őszi hálaadás ünnepétől számított második vasárnapon, a templommal együtt a hívek lelke is megújult. Egy ökumenikus istentisztelet keretében ugyanis az unitáriusok reformátusokkal és római-katolikusokkal együtt adtak hálát a Magasság

Istenének a kapott áldásért, a sikeres, jó munkáért, valamint azokért a pillanatokért, amikor a közös fizikai munka mellett az emberi lelkek is dolgoztak, egy teljes egészé rázódva össze.

Az istentisztelet a harangszót és a kezdőéneket követően Marti Attila helyi római katolikus plébános imájával vette kezdetét. Poroabă Nicușor görög katolikus diakónus csengő magyarsággal hívta a jelenlevő keresztyényeket a közös Miatyánk elmondására, jómagam, a helyi unitárius gyülekezet lelkészeként pedig Pál apostol Efézusbeliekhez intézett szavai alapján szóltam az ünneplő hívekhez, hangsúlyozva, hogy amiként a javítás, festés és meszelés következtében templomunk megújult, ugyanúgy meg kell újulnia isten-gyermeki lelkünknek is. A közös istentisztelet Kovács-Szabadi Tünde református lelkipásztor imája, valamint az Unitárius Énekeskönyv jól ismert, 267-es számú éneke zárta. Az istentisztelet ugyan véget ért, azonban az ünnepség a templomtól a körülbelül félórányi járásra található lelkészi lakáson és gyülekezeti teremben folytatódott, ahol finom falatok és az estébe nyúló dalolás fogadta a lelküket feltöltött és a testüket is feltölteni vágyó embereket.

Egy októberi nap estéje van, amikor írom jelen sorokat. Kinn már szürkülődik. A sötétedő égen a felhők a város körüli hegyek ormait karcollják, s szobám csendjében visszaemlékezve a vasárnapi hálaadó ünnepségre érzem, hogy a fehérre meszelt falak között, a frissen lefestett barna ajtók rejtekében, mintha meg-hittebben szólna az imádság, mintha lélekben közelebb kerülnénk egymáshoz, mintha hangosabban szólna a közös Miatyánk, mintha tisztábban szólna az ének, s mintha még inkább a szívhez szólnának a számunkra oly kedves unitárius ének utolsó sorai:

„Oh, hogy itt a régi embert
Levetkőznünk sikerült!
Nézd, Uram, az ó-embert,
S tartsd meg, tartsd az új embert.”

Közösségi ház avatása Sepsiszentgyörgyön

FERENCZI MÁRIA MAGDOLNA

• Igencsak nagy volt a sürgés-forgás ez év nyarán is egyházunk táján. Megszokott dolog immár, hogy mindig történik valami építő jellegű ebben a nagy közösségben. Az is természetes, hogy kalakázunk, ott vagyunk a hívó szóra. A presbiterek, szociális bizottsági tagok mellett ott voltak a nőszövetség tagjai Vánca Csilla elnöknőnk szavára hallgatva.

Isten segedelmével újjáépült a József Lajos Unitárius Közösségi Ház a hívek áldozatos munkájával és adományából, a memphisi, indianapoloisi, utrechti testvérgyülekezetek, illetve Sepsiszentgyörgy önkormányzatának támogatásával.

Vasárnap, szeptember 20-án hálaadó szívvel ünnepelethünk a közösségi ház avatóján, hogy gyarapszik egyházunk lélekben, anyagiakban, ingatlanokban. Templomunk falán ott díszelg a Balázs Antal által faragott felirat lelkészeink nevével, köztük József Lajosé. 1871–1938: e két évszám között ott rejlik e nagyszerű személyiség, lelkész-esperes tevékenysége, szellemi öröksége.

Az 1800-as évek végén Kilyén volt az anyaegyházközség, a most már műemlék templomával; 1888-tól Sepsiszentgyörgy Kilyén leányegyháza volt. József Lajos 1894-ben avatták pappá, és lett kilyéni lelkész. 1905-ben Szentgyörgyre költözött. 1910-ben az egyházkör esperese lett, majd tiszteletbeli esperes. 1912-ben a konzervatív párt elnökévé választják. Zászlajára többek között a templom- és léleképítést tűzte. 1919-ben, Útő Áron gondnoksága alatt vették meg azt a telket, melyen a mai közösségi ház áll. 1922-ben megalapította a Magyar Szövetség helyi alakulatát, amit a román kormány hamarosan bezűntetett. 1924-ben az Erdélyi Magyar Párt kerületi tagozatának elnöke volt. 1927-ben felépült az imaház és paplak, mára ezt sikerült átalakítani, „lakhatóvá” tenni.

A névadó unokája, József Álmos nyugalmazott tanár és helytörténész sajtóságos párhuzamra hívta fel figyelmünket: 2014-ben a trianoni ünnepségen elénekelt himnusz miatt pereskedünk ma is, 1920. június 12–13-án az amerikai unitárius küldöttség ünnepélyes fogadásán elénekelt magyar himnusz miatt többeket letartóztattak, elítéltek, József Lajost is. A perben ítélet hozatalára csak két év múlva került sor.

A Székely Nép így írt a korabeli eseményről: „A magyarság ez impozáns részvétele a testvéregyház ünnepén felejthetetlen emlékül fog szolgálni az amerikaiaknak is, jelezve, hogy itt, a délkeleti Kárpátok ölen élő nép töretlen erővel áll ősi hagyományai, a teljes vallásszabadság, a liberális megértés és másfél évezredes kultúrája mellett. Elmondhatják küldöiknek, hogy ez a nép – jöjjön bármi is, életerejének múltjában gyökerező energiájánál fogva – mindig híven

meg fogja őrizni a maga külön fajiságát, hagyományait és kultúráját”

E vasárnapi ünnepségen egyházunk püspöke, Bálint Benczédi Ferenc prédikációjának alap gondolatát a Zsolt. 42,1-4 verseire alapozta: Hol van a te Istened? Az isteni öröm lakozzon szíveinkben – hangzott el a szószékről. A közös örömeért érdemes élni, mert „ez a hajlék lélekkel épült, ennek építő közössége Isten ujjlenyomataként él ezen a földön. És mindezekért szent és jó nekünk ez a hely.” Demény Ágnes segédlelkész konferált. Büszkélkedhetünk, mert ez is megszokott már nálunk, hogy kiválóbbnál kiválóbb segédlelkészeket kapunk, akiket megszeretünk, szívünkbe zárunk, tisztelünk és nem feledünk.

Gazdag Géza gondnokunk után Kovács István lelkészünk méltatta József Lajost, akit példaképének tekint nemcsak lelkészi és vallásoktatói munkássága miatt, hanem közéleti szereplése okán is. E városnak értéket nyújtó polgára volt.

Ambrus Sándor, aki a szemünk láttára és nagy örömünkre lett zongoraművész, Bartók Béla *Gyermekeknek* című népdalfeldolgozását játszotta zongorán.

Nemes Levente színművész Tompa Mihály *Lőfűrösztés* című versét szavalta el felejthetetlen módon. Köszöntő szavakat mondtak Boros János főgondnok, Török István esperes, Czimbalmos-Kozma Csaba városmenedzser, illetve Burton D. Carley, a memphisi unitárius testvérgyülekezet ny. lelkésze, David Jennings, a memphisi gyülekezet gondnoka, Bancsea Gábor református lelkész a testvérgyülekezetek nevében szólaltak fel.

Balázs Antal kis kopjafákat ajándékozott az amerikai küldöttségnek, köszöntötte püspökünket. A templomi ünnepség zárataként a Kriza János nevét viselő dalárdánk műsora után, Dénes Gabriella karnagyunk vezényletével, a magyar és székely himnuszainkat énekeltük el a templomban. A közösségi ház megáldása után az állófogadáson minden jelenlevő részt vett, a szendvicsek, az asszonyaink által sült sütemények elfogyasztása tette örömteljessé ünnepségünket.

Dokumentumfilm Mikó Imréről

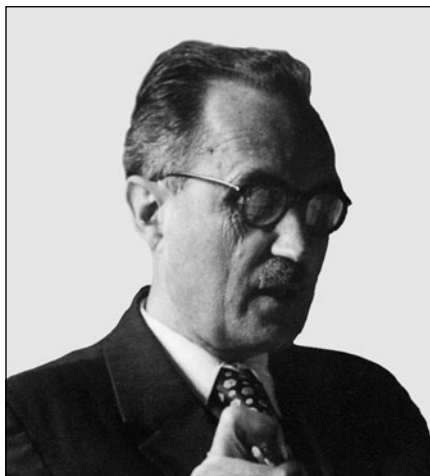
Túlélés vagy népszolgálat?

JOBBÁGY JÚLIA

• Diákkoromban a Mikó család ösztöndíjalapot hozott létre Mikó Imre (1911–1977) emlékére, amelyet a János Zsigmond Unitárius Kollégium diákjai pályázhattak meg. Egy évig az a megtiszteltetés ért, hogy a család ösztöndíjasa lehettem. Havonta jártam a csendes Petőfi utcai családi házba, ahol Mikó Imre is élt, s ez idő alatt volt időm megérezni azt a tiszteletet, amellyel a család emlékezik rá. Biztos vagyok benne, hogy ez a dokumentumfilm megszületése is a Mikó család főhajtásának egyik gesztusa a sok mindent átélt előd előtt. A család kockázatot vállalt azzal, hogy engedélyt adott, és felkérte Stefano Bottoni történészt, hogy vászonra vigye a Mikó Imrével kapcsolatos kutatásainak eredményeit, ugyanis a téma érzékeny, az elmúlt korszak sebei még mindig véreznek azokban, akik azt átélték, s még sok a személyes sérelem ahhoz, hogy ezt a korszakot kellő objektivitással tudjuk kezelni. A dokumentumfilm talán irányt mutat ahhoz, hogy miként kezdjük el a szembenézést.

2015. október 3-án Kolozsváron, a Filmtettfeszt Erdélyi Magyar Filmszemle keretén belül mutatták be a 104 perces dokumentumfilmet. Teljes címe: *Túlélés vagy népszolgálat. Mikó Imre és a Securitate*. Domokos János rendező és Stefano Bottoni történész szakértő a következő ajánlót írták munkájukhoz: „A film az alkalmazkodásról, a rendszerrel való együttéléstről szól. A film középpontjában egy rendkívüli kvalitású ember, Mikó Imre áll. Mikó 1940–44-ben parlamenti képviselő. 1944-ben szovjet hadifogolytáborba vitték, ahol antifasiszta aktivista lett. Politikai és társadalmi rehabilitációt mégis csak 1970-ben kapott, amikor a Kriterion szerkesztője lett. Mindig is az erdélyi

magyar közösség egyik értékmeghatározó személyiségének számított. Miért kezdett el jelenteni? Lehetséges, hogy az együttműködése mögött nemcsak a személyes életstratégiája, hanem a tudatos politikai befolyásolás szándéka állt? A film kérdéseket tesz fel, a filmben megszólalók válaszai különbözőek.”

A film egyik érdeme, hogy nem csak Bottoni kutatásait mutatja be, hanem Mikó Imre egykori diákjait, barátait, munkatársait is megszólaltatja, így nem csak a feljegyzések, hanem az élők is szóhoz jutnak. A Mikó Imre ellentmondásos megítélésére példa a film azon mozzanata, amikor Bottoni többektől megkérdi, hogy Mikó Imre milyen politikai irányzatba sorolta volna magát. Ekkor egymást követik az ellentmondásos válaszok, mindenki másképp látta, ismerte: baloldalinak, nemzetinek, liberálisnak vagy akár liberális protestáns szellemiségűnek tartják azok, akik ismerték őt.

A főhős élete születésétől haláláig tárul elénk a filmben, a lehetőségekhez mérten betekintést engedve Mikó Imre szakmai és magánéletébe. Láthatjuk gyerekként, joghallgatóként, Bukarestben az Országos Magyar Párt parlamenti irodavezetőjeként, aztán a „felsza-

badítás” után elhurcolt orosz hadifogolyként, az Unitárius Kollégium orosz tanáraként (ahol egykori diákja vallomása szerint ő volt az egyetlen, akit nem tanár elvtársnak, hanem tanár úrnak lehetett szólítani), Kolozsváron az Egyetem utca könyvtárusaként, a Kriterion kiadó szerkesztőjeként. Ritka fényképek és korabeli filmfelvételek színesítik a történetmondást.

A dokumentumfilm legvitatottabb része, s egyben megszületésének kiváló oka Mikó Imrének a Securitate-val való együttműködését tárgyalja. Stefano Bottoni szerint együttműködésének három szakasza volt. 1952-ben kezdődött, s legvitatottabb korszaka, az utolsó, az 1970-es éveket foglalja magába. Van, aki szerint ekkor Mikónak már nem kellett volna jelenteni, van, aki szerint a Ioana alvezéreléssel való együttműködése, rendszeres találkozásai magas fokú politikai játszmák voltak. Mikó Imre életének ezen szakasza még sok-sok kérdést vet fel, s úgy tűnik, az esetleges válaszok sem a megoldást, hanem az újabb kérdések felvetését generálják.

Stefano Bottoni még mindig keresi a válaszokat. A román kommunista állambiztonsági szerv Mikó Imréről több mint kétezer oldalt gyűjtött be, az általa megírt jelentések mennyisége pedig több száz oldal. Az egyre-másra előkerülő iratok mindkét oldal (Mikó mint megfigyelt és Mikó mint megfigyelő) iratcsomóját folyamatosan bővítik. Valamelyik oldalon, valamelyik szóban csak ott lapul a válasz feltoluló kérdéseinkre. Addig is feladatunk, hogy a hiányos adatok birtokában is tényszerűen kezeljük, megfelelő történelmi objektivitással, az eddig előkerült adatokat. A film erre ad példát.

A felelősség vállalása

2015. október 3-án a Filmtett kolozsvári filmfesztivál keretén belül vetítették a *Túlélés* vagy népszolgálat című dokumentumfilmet, amelynek központi alakja egyházunk egykori főgondnoka, Mikó Imre. A film történész szakértőjével, Stefano Bottonival Andorkó Júlia beszélgetett.

• A témában kutatóként hogyan értékeli a *Túlélés* vagy népszolgálat c. dokumentumfilmet?

Természetesen elfogult vagyok a filmmel kapcsolatban, hiszen két éven át dolgoztunk ezen az alkotáson Domokos János rendezővel és Dömötör Péter operatőrrel. Aki látja születni az általa megálmodott alkotást, ami történetesen saját kutatási témája is egyben, ritkán bizonyul józan kritikusként, így másoknak hagynám az értékelés feladatát. Azt viszont elmondhatom, hogy már az első, félkész verzió láttára biztos voltam benne, hogy valami fontosat sikerült megragadnunk. Hogy egészen őszinte legyek, nagyon elégedett vagyok az eredménnyel, azt gondolom, hogy fontos alkotást tettünk le az asztalra, és kíváncsian várom a nézők véleményét.

• Miért, hogyan esett a kutató választása a Mikó-ügyre?

Az interjúra készülve újra elolvastam a nemrég elhunyt Mikó Lőrinc fiával folytatott levelezésemet, hogy jobban emlékezzem a kutatás kezdeteire. Valóban úgy volt, hogy a Mikó-ügy talált meg engem, és nem fordítva. 2010 novemberében Mikó Lőrinc azzal keresett meg, hogy szívesen átadná tudományos kutatás céljára édesapja állambiztonsági dossziéját. Nagy megtiszteltetésnek vettem a felajánlást, és azonnal elfogadtam. Pár héttel később már a kezemben volt a tízkötetes, kb. kétezer oldalas digitális anyag, és akkor szembe-sültem azzal, hogy nemcsak megfigyelési, hanem hálózati anyagokat is tartalmaz. Azonnal jeleztem a problémát Mikó Lőrincnek, aki azt válaszolta, hogy pontosan tudja, mit tartalmaz az iratcsomó, éppen ezért szeretné, ha valaki fel-

dolgozná. Azóta is óriási felelősséget érzek a vállamon, de a család pozitív, megértő hozzáállása rengeteget segített a kutatás során.

• Milyen tapasztalatokat szerzett a film interjúkészítőjeként? Hogyan viszonyulnak az emberek – kortársak, tisztelői, az utókor – a filmhez, a felvetett témához, Mikó Imre alakjához?

A filmkészítés során 25 rögzített beszélgetés készült; a nyers anyag közel 100 órát tett ki, ebből kellett Domokos Jánosnak kiválogatni a filmbe illesztett másfél órás anyagot. Interjúkészítőként elsősorban arra kellett figyeljek, hogy minél több használható információt szerezzek az interjúalanytól úgy, hogy közben ne én tartsak neki kiselőadást Mikó Imréről. Meg kellett tanulnom hallgatni, vagy csak ritkán hozzászólni vagy kérdezni. Az interjúalanyok közül volt néhány pályatárs, de többségben voltak az utókorhoz sorolható tisztelők, valamint a korszakot kutató szakemberek. Mindenki tisztelettel, alázattal és felelősségteljesen közelített a témához: valahogy mindenki érezte – anélkül hogy ezt külön hangsúlyoztam volna –, hogy mennyire különleges és fontos ez a kutatás.

• E kérdéssel nemcsak a kutatóhoz, hanem a magánemberhez is fordulok: hozott-e a film elkészítése változást Mikó Imre esetének értelmezésében, megközelítésében?

Természetesen sok változást hozott. Előbb az állambiztonsági iratokkal ismerkedtem meg, majd Mikó Imre számos írásával, később a családi hagyatékban fellelhető kéziratokkal (elsősorban a levelezésével), és nem utolsósorban számos egyéb, magyarországi, romániai vagy nyugati levéltárban fellelhető, rá vonatkozó irattal. Most már úgy érzem, hogy képes vagyok olyan politikai életrajzot írni, amelyben be tudom mutatni, hogyan őrizte meg Mikó Imre 40 éven keresztül befolyását és presztízsét az erdélyi magyar közösségen belül – rendszerektől függetlenül. A kulcsot az alkalmazkodásban, a tenni akarásban, a közösség érdekében kifejtett munkában látom.

• A dokumentumfilm központjában Mikó Imre áll, akinek ügynök-múltját járja körül az alkotás. Esete miben általánosítható, milyen megfontolások miatt nem? És lehet-e objektívnek maradni az ügynökkérdés kapcsán?

Fontos leszögezni, hogy minden élettörténet egyedi és megismételhetetlen. Kapcsolata a Securitáttal teljesen másképp alakult volna, ha nem lett volna a magyar parlament tagja 1940 és 1944 között; vagy nem kellett volna felnevelnie négy gyermeket az ötvenes években, miközben számos pályatársát csupán politikai múltjuk miatt börtönözték be vagy internálták. Ugyanakkor össze lehet hasonlítani állambiztonsági ügyét

más általunk ismert esetekkel. Azt vizsgálhatjuk, milyen motivációból tette, aki vállalta az együttműködést, és hogyan sikerült másoknak ezt elkerülniük. Az ún. „ügynök-kérdés” kapcsán nem lehet objektívnek maradni, mert gyakran érzelmileg érinti nemcsak a hozzátartozót, hanem a kutatót is. Inkább úgy fogalmaznék, hogy tisztességesen kell eljárni, szakmailag és etikailag egyaránt.

• **Az egyházak átvilágítási folyamatának kontextusában hogyan értékelhető a Mikó-ügy?**

Mikó Imre fontos tisztséget töltött be az Unitárius Egyházban, a két dolog tehát akkor is összefonódik, ha beszervezettsége nagymértékben vagy csak minimálisan befolyásolta főgondnoki tevékenységét. Az egyház által elindított átvilágítást nagyon fontos és bátor tettnek tartom: nem a korábbi, funkcióban

lévő egyházi emberek „leleplezéséért”, hanem azért, mert rávilágít arra, milyen nehéz körülmények között kellett gyakorolni a hitéletet az államszocializmus korszakában. A mai fiatalok már elképzelni sem tudják, mit jelentett állandó félelemben, megfelelési kényszerben élni egy olyan rendszerben, amely szisztematikusan törekedett a vallásgyakorlás ellehetetlenítésére, és üldözte a hívő embereket.

Őszi napok az erdőszentgyörgyi unitáriusoknál

Első alkalommal szervezte meg a Csókfalva–Erdőszentgyörgy–Bözödújfalui Unitárius Társegyházközség az Őszi napok az erdőszentgyörgyi unitáriusoknál elnevezésű előadásorozatot október 8–10-e között. Az unitárius napok egyik célja volt felhívni a figyelmet a kisváros közel egy tucatnyi felekezete között élő unitarizmusra, e felekezet múltjának egy részére, nemkülönben tartalmas időtöltést kínálni az unitárius híveknek. A három napos rendezvény több témában is kínált előadást az érdeklődőknek: szociológiai-politikai, történelmi, egyháztörténeti, néprajzi, helytörténeti és filmes tematikájú beszélgetésekkel és előadásokkal vártak a szervezők mindenkit.

Az előadások helyszíne az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastély

előadóterme volt. Október 8-án 19.00 órától Józsa Edmond közgazdász, angoltanár gondolatait hallgathattuk meg, aki Budapestről hozta el érdekfeszítő előadását, melynek címe *Sátorral az uniós aranykalitkában* volt. Ezt követően az előadó vetített képes luxemburgi élménybeszámolóját követhetjük figyelemmel.

Október 9-ét a történelemben, a múltban való barangolás napjának szántuk. Így délután 4 órától Kincses Kálmán székelyszent-erzsébeti református lelkész előadását hallgathatták meg azok, akiket a magyar történelem rejtelmei foglalkoztatnak: *A múltba vezető Árpád-vonal, 1944* című előadást vetített képes beszámoló követte egy lovas zarándoklatról, amelynek témagazdája az előadó volt.

17.30 órától Pál János homoród-szentmártoni unitárius lelkész *Kiapadó bűvópatak. Bözödújfalvi székely szombatosság* című előadását hallgathattuk meg, amelynek egyházközségünk múltjának egy szelete volt a témája. Ezt követte este 7 órától Debreczeni Alex *A felszín alatt* című dokumentumfilmjének vetítése, amely Bözödújfalui tragikus közelmúltját elevenítette fel.

Október 10-én a néprajzi, népművészeti értékeink bemutatása állt a középpontban: 18.00 órától Tőkés Lóránt helybéli unitárius lelkész *Bözödi székely népdalok a folklorikuskutatásban* című előadását hallgathatták meg az érdeklődők. A három nap eseményeinek ideje alatt a következő állandó kiállításokat tekinthették meg az érdeklődők a Rhédey-kastélyban: a Makovecz Imre építész emlékének szentelt Imre álma elnevezésű vándorkiállítás, Sándor János faragott nemesi címereit, valamint Magyarai Hunor templomokról készült légi felvételeinek fényképkiallítását.

TŐKÉS LÓRÁNT

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
dr. Ferenczi Enikő
0740-063767

Marosvásárhely
Pavelka Attila
0746-234917

Sepsiszentgyörgy
Buzogány Csoma Csilla
0742-512574

Székelyudvarhely
Katona Dénes
0266-213100

Az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastély

Megtört könnyek fesztiválja

A hollandiai remonstránsokkal a magyar unitáriusoknak több száz éves történelmi kapcsolatai vannak. A kapcsolatok az idők folyamán olykor erősödtek, máskor gyengültek, de igazából sosem szűntek meg. Talán érdemes a közelmúlt 2005-ös évére visszatérnünk, amikor a kontextuális teológiai konferencia alkalmával néhai dr. Szabó Árpád püspök úr itthoni szervezésében teológiai tanárok, tanácsosok, a főgondok úr és gyakorló lelkészek ellátogattunk Hollandiába az unitárius–remonstráns kapcsolatok ápolása és bővítése érdekében is. Ezen a mozgókonferencián alulírott is részt vettem, és az erdélyi unitárius liturgiáról tartottam előadást az érdeklődők számára Nieuwkoop városában.

A 2005-ös kontextuális teológiai konferencia lelkes szervezői Greteke de Vries, Tina Geels lelkésznők és lelkes csapatuk voltak. Ezen a konferencián találkoztunk Harmen Brandsma börtönlelkésszel, Maarten Devant történésszel és sok más kedves remonstránssal (közülük már vannak, akik az örökévalóságba költöztek, mint néhai püspökünk), akikkel nem ez volt az első találkozásunk. A 2005-ös konferenciából sok találkozás sarjadt ki. Azóta már, de ennek előtte is, alakultak, fejlődtek az unitárius–remonstráns testvérgyülekezeti kapcsolatok: a különböző szakmai továbbképzők, lelkészi szupervíziós találkozások, közös istentiszteleti szolgálatok és sok más kedves élmény mind-mind olyan alkalmak voltak, amelyekben a találkozások és párbeszédok révén mindannyian kiteljesedtünk az emberi létben és reménységben, újra és újra segítve szárnyra lendülni a szolgálatot, közös hitet.

2015. október 10-ére alulírott meghívást kaptam Harmen Brandsma lelkésztestvéremtől, akivel 2005 után oly sokszor osztottam közösen a jobbagyfalvi és nyárádszeredai unitárius gyülekezetekben úrvacsorát, s akivel oly sok kedves emlék köt össze nemcsak engem, de a két gyülekezet tagjait is a szolgálatok, kirándulások és más találkozások élményeiben.

A meghívás az amsterdami Muiderkerk központi templomba szervezett konferenciára szólt, amelynek a Festival of broken tears elnevezést adta a tiszteletes. Ezeket a tulajdonképpen lefordíthatatlan „broken tears” és „festival” fogalmakat – amelyek inkább élmények látéletei, mint emberi gondolatot, érzést vagy bármit kifejező betűsorok jelei – igyekeztem a címben a „megtört könnyek fesztiválja” szavakban visszaadni. Ez egy fordítási kísérlet természetesen valamelyest arra is, ami ott történt, azon a találkozón, és amelyet szeretnék röviden megosztani a Közlöny Olvasóival.

A találkozás délután négy órakor kezdődött ünnepléses megnyitóval, kilenc órakor járt le a zongora, harmónium, kürt és szaxofon jazz-zenéjével. A résztve-

vők száma hatvan körül volt, amiből negyvenkét előadó volt. Minden előadó hozzászólási ideje csupán három perc volt, idő lejártát sípszó jelezte, amit mindenki a jó rend érdekében betartott. Minden hatodik hozzászóló után volt tíz perc, amikor az előadótól lehetett kérdezni, vagy megjegyzéseket hozzáfűzni az elmondottakhoz. Az első tizenkét és a második tizenkét előadó után volt egy negyedóra kávészünet. Természetesen nem céloim a konferencia további szervezését részletesebben taglalni, sem a negyvenkét előadót bemutatni, akik közt voltak lelkészek, tanárok, orvosok, pszichoanalitikusok, doktoranduszok, jazzmuzikusok, börtönből kiszabadult írók, etikusok, előadóművészek, terapeuták. A nálunk szokatlan időkeretek, az előadók változatossága csak kiemeli a konferencia témájához való egyedi viszonyulást.

Harmen tiszteletes több mint két éve súlyos betegséggel küzd, komoly kemoterápiás kezelésnek köszönhetően lehet köztünk. A „megtört könnyek” jelzős szerkezet erre is utal. A fesztivál, ünnep főnév pedig azt a törekvést fedi, amiképpen a közösség segíteni igyekszik a betegség elviselésében, illetve reménység szerint a leküzdésében. Ez az esemény élmény volt számomra, amiről nemcsak azért kívánok írni, hogy az Unitárius Közlöny Olvasóival is megosszak egy pár érzést és gondolatot a jelenbeli remonstráns–unitárius kapcsolatokról, de ezen túl arról a tapasztalatomról is, hogy miképpen lehet méltósággal hordozni a betegséget, és miképpen lehet a betegség elfogadásával reménységben élni azt az életet, aminek nem tudhatja a betegségben élő sem a végét, sem a kimenetelét. Ott voltunk a templomban, és énekeltünk, imádkoztunk, nevtünk, sírtunk, reménykedtünk, megerősödtünk, egymást erősítettük, egyszóval éltünk. Harmen tiszteletes és barátai közül egy páran a jövő évben Erdélybe terveznek ismét zarándokolni, egy körutat kívánnak megtenni. A beteg ember reménységével a megtört könnyek szivárványán túl nem láthatunk a jövőbe – hála Istennek!

Legyen ez az írás a remonstráns–unitárius kapcsolatokra való visszatekintés és a jelenről szóló rövid beszámoló mellett minden beteg testvérünk felé való gondolatbéli odafordulásunk, akikre kérjük Isten áldását. Ne hagyjuk magukra a beteget, ne csak fizikailag ápoljuk, de lelkileg is legyünk mellettük, tegyünk azon közösségi alkalmak megszervezéséért, amelyekben a beteg testvérünk ne csak sorstársai között lehessen közösségben – mint például a kórházban –, de lehessenek közöttünk a templomokban, a különböző közösségi alkalmakon, ahol megérezhetik, hogy velük együtt reménykedünk, hisszük, higgyük, hogy a betegség viselése idején is maradt a lélekben hely a hitnek, a reménységnek, az egymásra figyelésnek. Megtört könnyek fesztiválja: az élet, a jövőbe vetett hit ünnepe.

SÁNDOR SZILÁRD

Isten völgyi találkozó

Ott, ahol egy maréknyi unitárius ember él, abban a faluban, ahol tán a mindennapi élet folytatásához nehezebb az erőt megtalálni, az őszi hálaadás napján, szeptember 27-én, amikor a lélek harangjai megszóltak minden hívő ember szívében, hitet nyert az elárvultan álló kis falu: Csegez.

A szomorkás, esős időjárás senkit sem tartott otthon, akiben ott lángolt a vallási öntudat, mind helyet kapott a középkori eredetű unitárius templom padjaiban. Idén e nagy múlttal rendelkező unitárius faluban került sor az Isten völgyi találkozó megszervezésére. A szomszéd falvakból (Kolozsról, Tordáról, Harasztosról, Kercsedből, Bágyonból, Kövendről, Rákosról, Várfalváról, Sinfalváról, Mészkörről és Szentmihályról, illetve a Zsil-völgyéből, Székelyföldről) érkezettek tették teljesebbé a hálaadás pillanatát, és részben sikerült feleleveníteni az egykori ünnepek hangulatát is.

Az Isten házában ékesen hangzó zoltárok szinte hegyet mozdító és falat rengető hatást keltettek a mintegy 130 imádkozó lélekben, amelyet az aranyoszéki lelkészek szolgálata tett még fennköltebbé, evangéliumibbá: Nagy Zsuzsa teológiai hallgató imát, Bálint Róbert Zoltán csegezi beszolgáló lelkész prédikációt, Vass Károly aranyosrákosi lelkész úrvacsorai ágendát mondott. Az énekvezérei szolgálatot Marton Melinda kolozsi gyülekezeti tag, operaénekes végezte. Úrvacsorát Fekete Béla bágyoni, Dimény József szentmihályi, Barabás Zsolt várfalvi unitárius lelkészek és Oláh Mátyás kercsed református lelkész osztottak, valamint Gyerő Dávid főjegyző, kolozsi lelkész

áldását adta a gyülekezetek által hozott bőségkosarakra. Az ünnepi hangulatot Oláh Mátyás csellójátéka és Marton Melinda művésznő előadása koronázta meg.

Nem csak a naptárban volt piros betűvel írva a hálaadás napja, és nem csak külsőleg voltunk ünneplőbe öltözve, hanem belsőleg is ezen ünnep alkalmával, amikor közösséget alkotva, a tisztelet és alázat érzésével járultunk az úrasztalához. Forró könyörgés hangzott el a hittől lázas ajkunkon, amikor alkalmunk adódott hálát adnunk életünkért, szeretteinkért, a kosárba gyűjtött nyári áldásért, a termékeny nyé tett gabonaföldekért, melegen sütő napsugárért, mely bearanyozta gabonatermő kalásztengerünket.

Ez a délutáni alkalom minden résztvevőnek, akár csak az aznapi eső, áldásként szolgált életünkre, ami még több élettel és színnel töltötte meg bensőnket.

NAGY ZSUZSA

Emberé a munka, Istené az áldás

Az őszi hálaadás egyedi unitárius ünnep. Az alkotó ember számára ez az ünnep újabb lehetőség, hogy Istent dicsőítse, és hálát adjon a Tőle kapott javakért. A szántó-vető ember ősszel veszi számba elvégzett munkájának eredményét, hálával megköszönve Teremtőjének a tele padlást, pincét, kamrát, hogy a viszontagságos év ellenére is gazdagon jutalmazta ve-rejrtékes munkáját.

Ezen az ünnepen békés lélekkel hallgattunk a kökösi műemlék-templomunk hívó harangszójjára, amely imádságra buzdította az ünneplő gyülekezetet. A lélekemelő prédikáció tudatosította bennünk, hogy ne csak kéréseinket fogalmazzunk meg, hanem köszönjük meg a Teremtőnknek életünket, a mindennapi kenyeret, a lehetőséget, hogy gyermekeinket iskolába indíthattuk, hogy tudományos és vallásos ismeretekkel gazdagodjanak. Hagyományt ápoló asztalközösség követte a közös hálaadást, amelynek

sikeréhez gyülekezetünk valamennyi öntudatos tagja hozzájárult, és a leosztott feladatokból derekasan kivette a részét. Hálát adtunk minden jó szándékú, segítő kéznek, újonnan kinevezett lelkészünknek, aki szívvel-lélekkel pásztoralja egyházközségünk életét.

Mindnyájan hálátelt lélekkel, fennkölt érzésekkel, gondolatokkal gazdagodva indultunk otthonainkba a közös ünneplés, úrvacsoravétel, majd szeretetvendégség áldott alkalmi után.

Nekem Kosztolányi *Őszi reggel* című versének csodás sorai jutottak eszembe, amelyek minden ősszel hálaadásra készítenek:

*„Ezt hozta az ősz. Hús gyümölcsöket
üvegtálon. Nehéz, sötét-smaragd
szőlőt, hatalmas, jáspis fényű körtét,
megannyi dús, tündöklő ékszer.”*

Maradjon velünk a hálaadás ünnepének hangulata az év hátralevő napjaiban!

SZTOLYKA LAJOS

Konferencia az egyházi ingatlanok ügyében

Egyházunkat a szeptember 30-án tartott bukaresti restitúciós konferencián Bálint Benczédi Ferenc püspök, Gyerő Dávid közigazgatási előadó-tanácsos, Dác Tibor gazdasági előadó-tanácsos és Somai László József ügyvéd képviselte. Az alábbiakban az MTI (Baranyi László) közleménye nyomán ismertetjük a konferencia főbb mozzanatait, valamint Gyerő Dávid előadó-tanácsos és Somai László József ügyvéd konferenciaértékelő gondolataikat osztják meg.

• A kommunista rendszer által Romániában elkobzott egyházi ingatlanok visszaszolgáltatását sürgették az erdélyi magyar egyházak püspökei a bukaresti konferencián, ahol a restitúciós folyamat megtorpanásának okait elemezték jogászok részvételével. A történelmi egyházakat hét egyházi főpásztor képviselte: Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke; Jakubinyi György, a Gyulafehérvári Római Katolikus Főegyházmege érseke; Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke; Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke; Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, Böcskei László, a Nagyvárad Római Katolikus Egyházmege püspöke, illetve Schönberger Jenő, a Szatmári Római Katolikus Egyházmege püspöke.

A konferenciára a sajtót, az európai uniós országok képviselőit, valamint az Egyesült Államok, Kanada és Svájc nagykövetségének képviselőit hívták meg.

A tanácskozáson bemutatták a romániai egyházi ingatlan-visszaszolgáltatás helyzetéről készülő Fehér Könyv tervezetét. A konferencián elhangzott: az erdélyi magyar történelmi egyházak összesen 2500 ingatlant igényeltek vissza a román államtól, s ezek mintegy felét kapták vissza a kommunizmus bukása óta eltelt negyed évszázad alatt.

Gyerő Dávid

A konferencia fontos jellege volt az egységesség, amellyel a romániai magyar történelmi egyházak felléptek az elkobzott egyházi javak visszaszolgáltatási folyamatának visszásságai ellen. A javak visszaadásának akadályai minden egyház esetében többnyire azonosak, és egyformák azok a nehézségek is, amelyek egy-egy visszaadott ingatlan esetén a régi-új tulajdonosra telepednek. A konferencia helyzetértékeléséből és elvárásaiból is kicsendült tehát a közös probléma elleni fellépést meghatározó összefogás. A megszólaltatott problémák közül minden egyház magáénak érezte például egy-egy tulajdon visszaadását gátló okok közül a politikai szándékok valóságát, amely azt sejteti, hogy a restitúció lelassulásának legalább annyi politikai oka is van, mint jogi. Az egyházfők egységesen megszólaltatott véleménye volt, hogy egy-egy kiemelkedő értékű ingatlan magyar egyházi kézbe való visszaadása az általa hordozott nemzeti,

kulturális és történelmi jellegek miatt kockázatos lépésnek tűnik a döntéshozók szemében. A visszaadást gátló jogi tényezők értelmezése magyar olvasatban sokszor égbekiáltóan lehetetlen jelleget öltött, ezek között kiemelkedik az ingatlanok telekkönyvi nyilvántartásának következtelen értelmezése, valamint az egyes politikai rendszerekben kényszerűen megnevezést változtatott egyházi jogi személyek jogfolytonosságának, s így jogosultságának megkérdőjelezése.

A konferencia hozadékai a figyelem felkeltésén és a kérdés rendezetlenségére való rávilágításon túl nehezen mérhetőek. A kérdésben nyújtott tényszerű tájékoztatás és a romániai külképviseletek eszmei támogatásának igénylése a helyszínen megvalósult. A résztvevők mindezen túl annak tudatában távoztak, hogy az európai közösség és általában a nemzetközi közvélemény eszközei a restitúciós gondok orvoslására nézve korlátozottak, és hogy az igazi megoldások keresésében, akár csak a konferencia előtt, magunkra vagyunk utalva. Egyházi konferencia lévén ezért jól esett annak a reménységnek a megszólaltatása, amely a folytatódó küzdelemhez Isten segítségét kérte.

Somai László József

Mint gyakorlati szakember nagyon hasznosnak tartom a konferencia megszervezését, mivel ebben a formában sikerült kapcsolatot létesíteni a többi történelmi egyház szakembereivel, jogi munkatársaival.

Számomra egyértelművé vált, az egyházi vagyonok visszaszolgáltatásával kapcsolatosan felmerült kérdések teljesen hasonlóak, azaz minden egyház külön-külön ugyanazon gondokkal küzd, és egy tényleges hiány van az együttműködés területén. Ezért örövendetes a szervezők a célú javaslata, hogy egy erre a problémakörre szakosodott közös munkacsoportot hozzunk létre, mely az ezen a téren tevékenykedő munkatársakat tömörítene.

Eddig is volt kapcsolatom a többi történelmi egyház jogászaival, és volt már precedens arra, hogy közösen alakítottunk ki egy-egy álláspontot, pl. az Alkotmánybíróság előtt, de ez nem volt szervezett formában.

Reményeim szerint ezen munkacsoporton belül sikerülni fog olyan közös álláspontok kialakítása, amely bizonyos kérdésekben meggyorsíthatja majd a visszaszolgáltatási eljárásokat.

SZERETETSZOLGÁLAT

Délutáni iskolai program Kökösben

BARTHA ALPÁR

• Az egyháztársadalmi szervezetek tevékenységeinek egyik területe a gyermekek szeretetéből és a gyermekekre való odafigyelés igényéből fakadó munka. A felgyorsult élet, a szülők egész napos elfoglaltsága, a sok esetben hiányzó megfelelő körülmények az otthoni tanulásra – és még sorolhatnánk azokat a problémákat, amivel a gyülekezeteinkben élő gyermekek és családok szembesülnek e téren. Választ és segítséget keresve erre, a Gondviselés Segélyszervezet támogatásával elindítottuk egyházközségünkben a délutáni iskolai programot.

Az idén kísérleti céllal indult a foglalkozássorozat, amely 5 gyermeket segít heti egy délután a tanulásban, kiemelten a román és matematika tanulásában, alkalomszerűen pedig az anyanyelv és angol tantárgyakban is, amit kiegészítünk játékokkal, kreativitást fejlesztő foglalkozásokkal, lelki neveléssel. A program elsődlegesen a kisiskolásokat és a gimnazistákat szólítja meg, mivel hosszú távon úgy érhető el fenntartható eredmény, ha minél kisebb korban kezdődik el a foglalkozás, a nevelés, a szoktatás.

Korcsoportha való behatárolás szerint 7 éves kortól 14 éves korig, vagyis első osztálytól a nyolcadikig terjedő korosztályból vesznek részt gyermekek a programban. Ezek alapján a tevékenység elindítását alapos felmérés, az adottságoknak megfelelő célkitűzések meghatározása és egy részletes „tanterv” ösz-

szállítása előzte meg. Természetesen, mivel gyermekekről van szó, a tevékenységekbe a szülőket is be kell vonni, attól függően, hogy mit kérnek a körülmények, hogy milyen szintűnek képzeljük el a szociális munkát.

A programot szaktanárok segítségével működtetjük, a hetenkénti tevékenység pedig a következők szerint történik: a napi terv és téma ismertetése; tanulás egyénileg és csoportban; uzsonna elfogyasztása; közösség-, bizalom- és beszédkészség-fejlesztő játékok; kézügyesség, kreativitás, gyakorlati érzék fejlesztését szolgáló foglalkozások; ima, hálaadás.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE), a Magyar Unitárius Egyház ifjúsági szervezete pályázatot hirdet **jövő évi kártyanaptárának** megtervezésére. Olyan terveket várunk, amelyek az ODFIE jelenlegi arculatához igazodnak, tükrözik fiatalos jellegét.

Az alkotásokat **2015. november 15-ig** kérjük eljuttatni az ODFIE címére (odfie@odfie.hu, avagy 400105 Cluj-Napoca, B-dul 21 decembrie 1989, nr. 9).

Az alkotásokat **2015. november 15-ig** kérjük eljuttatni az ODFIE címére (odfie@odfie.hu, avagy 400105 Cluj-Napoca, B-dul 21 decembrie 1989, nr. 9).

További információk, illetve segítség a tervezéshez: www.odfie.hu.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) Küldöttgyűlése nevében pályázati felhívással fordulunk hozzátok a jövő évi országos rendezvényeink megszervezése tárgyában:

XIX. ODFIE Versmondó- és népdaléneklő verseny, február 12–14.

XL. Unitárius Ifjúsági Konferencia, július 8–10.

XX. ODFIE Színjátszó találkozó, augusztus 1–4.

A pályázatnak – egyszerűen és röviden – csak a szervezési szándék vállalását és a szervezési alapfeltételek ismertetését (pl. ütöképes helyi egylet, a szállás és az étkeztetés megoldása, a különböző programrészeknek megfelelő helyszínek) kell tartalmaznia.

A szervezést vállaló pályázatok beérkezésének határideje: **2015. november 30.** A pályázatokat az ODFIE címére várjuk (odfie@odfie.hu, avagy 400105 Cluj-Napoca, B-dul 21 decembrie 1989, nr. 9).

NŐK VILÁGA

Öregek vasárnapja

ADORJÁNI GYÖNGYVÉR

„Igen szép ékes korona a vénség, az igazságnak útában találtatik.” (Péld 16,31)

Valójában nem újdonság az Öregek vasárnapja ünnepi alkalmunk, hisz az egyház keretében működő nőszövetségek már fontosnak tartják az októberi ünnep, találkozás megszervezését. Sepsiszentkirályban és Botfaluban már nyolcéves múltra tekintünk vissza, rendre minden évben egy-egy új korosztály kerül be az ünnepeltek közé.

Idén is időben, szeptember végén küldtük el a névre szóló meghívókat azoknak, akik már betöltötték a 70 évet vagy idősebbek. Így október 4-én, illetve október 11-én ünnepi műsorral, kitűzővel vártuk időseinket. Az idén a megjelentek között egy 93 éves néni volt a legidősebb, aki boldog mosollyal az arcán örült a gyerekek és asszonyok műsorának, és annak, hogy közösségben lehetett, együtt ünnepelhetett.

Sepsiszentkirály ünnepeltjei – Kelemen Huba felvétele

Megható látni, amint a Szentkirályból elszármazottak hazaérkeznek erre a napra, amint az emlékekből merítenek, és mesélnek egymásnak. Számukra is érvényes Wass Albert gondolata: „Igen, valahogy így van, otthon az, ahova haza térsz.”

Az ökumenikus istentiszteleteken mindhárom felekezet lelkésze méltatta az idős kort, kiemelve hogy még akkor is szép e kor, ha néha nehézségek vegyülnek a mindennapi életbe. Ugyanakkor az öregek tiszteletére, megbecsülésére figyelmeztették a fiatalabb nemzedéket és a gyerekeket, akik sok szeretettel készültek erre az ünnepélyre. Az asszonyok csengő hangja színesítette a versösszeállítást, majd sor került a kis édességcsomag, emléklap és egy szál szegfű átadására. A hosszú életúton szerzett tapasztalatok átadását akartuk megköszönni ezzel a figyelmességgel.

A szeretetvendégség nem maradt el ez alkalommal sem. Gazdagon terített asztallal örvendeztettük meg

az ünnepelteket. Szendvics, tea, kávé, kalács, tészta meg egy kis lélekerősítő is került az asztalokra. Viszszagondolva a vasárnapi ünnepnapra csak most jövünk rá, mennyi energiát, munkát használtunk fel az ünnep sikeréért, de mosolyt, örömet látva időseink arcán, minden fáradtságot elfelejtünk.

Az ünnepély után mindig szeretettel gondolunk azokra, akik megértik nehézségeinket, akik támogatják ezt a találkozást. Illesse köszönet az ElanTriót, vagyis a Merkúr üzletláncot, a ChocoPackot, a Bon Sweet Bont, a szotyori pékséget, az illyefalvi pékséget, a Háromszék szerkesztőségét és természetesen az asszonyokat, akik finom tésztával és munkával segítettek ezt a napot széppé varázsolni. Márai Sándor *Aján-dék* c. versével köszönjük meg a támogatóknak, résztvevőknek jelenlétüket:

„És mégis, ma is, így is,
örökké mennyit ad az Isten!
Mennyit ad, milyen gazdag vagyok,
minden napszakban,
minden pillanatban!

Ajándék ez,
csodálatos ajándék.

A földig hajolok,
úgy köszönöm meg.”

Botfalusi szépkorúak

Ezzel az októberi ünnepel népszerűségi találkozásainkat is újratekeltük: megkezdtük egy vidám kis darab tanulását, tervezzük, hogy a szomszédos nőszövetségekkel is találkozunk, ahogy szoktuk a téli időben.

Minden nőszövetségnek jó munkát kívánunk!

Legyünk tökéletesek?!

Vasárnap este van. Csend, béke, nyugalom... kellene legyen... hisz a templom újra megtelt, meleg otthonom van, szerető emberek vesznek körül. *Bent* mégis dül a vihar.

Csodás, új lehetőségekkel gazdag világban élünk, modern technológiával. Azt gondolná az ember, hogy így az élet élvezet, öröm. Mégis valami megzavarja a harmóniát. A Feszültség, ami a tökéletességet követeli: legyünk tökéletes nők, tökéletes feleségek. Tökéletes leaderek fényes karrierrel. S mindennek megvalósításához, bizony, mennyi tennivaló szerepel a feladatlistán. Mennyi mindenről le kell mondani sóvárgó szívvel, hogy elvégezzük a kötelességet. Megnyugtattuk magunkat: „valamit valamiért”. A sok nullás fizetésért

az együtt töltött időt, a késői munkáért az édes jóéjtcsókot, a rohanásért gyerekünk hosszas ölelését. Ostorral a kezében hajt ez a Feszültség, a célnál már vár ránk a társa, a Kiegészés, ami teljesen kifacsarja énünket. Elfeledkezünk magunkról, a saját életünkről. Ez a rendje, mondják, ha felsóhajtunk. Elvégezzük a feladatunk, a kötelességünk, mi más tévők legyünk?

Mitévők legyünk? A kérdésben rejlik a titok, a válasz: hát LEGYÜNK! Legyünk felszabadultabbak, legyünk békében önmagunkkal, kedvesebbek önmagunkhoz és másokhoz is. Legyünk elégedettek azzal, amink és amennyink van anélkül, hogy folyton másokhoz mérnénk magunk, és utána legyünk büszkék magunkra, hogy nekünk sikerült.

Legyünk képesek élvezni az életet!

MÁRKOS-MÁTYÁS E. ZITA

Bújócska

Toma Laura emlékére

Gyerekként a kedvenc játékaim közé tartozott a bújócska. Emlékszem, milyen lelkesen kerestem a lehetetlenebbnél lehetlenebb búvóhelyeket a magam számára. Ritkán kerestek meg, népszerűtlen gyerek voltam. Akár fél órát is képes voltam várni annak tudatában, hogy hamarosan meg fognak találni, de ők már régen mást játszottak.

Ő mindig megkeresett, szelíden jött, tétován, álmatagon, a szemében azzal a furcsa csillogással, amit csak most, miután kihunyt benne, értek igazán. Vannak napok, amelyek után az embernek nevet kellene változtatni, olyan yira mások lettünk. Bele- ragadunk egy időgócba, egy élt látunk, nem egy isteni lehet nélkül maradt porhüvelyt. Keressük a félbehagyott kézmozdulat folytatását, az elharapott mondat után a pontot. Mint a fogason felejtett kabát várja a test melegét, a szőnyeg a kicsi lábak lábnyomát, az árván hagyott fésű a dús vörös haj ölelését, a szájrúzs az ismerős ajkak ívét...

Most ő bújt el, most én keresem.

Már nem hallom. Egy sohasem volt perc fülemből dörömbölő csendje. Már nem hallom, s hogy kerestem is, csak emlék. A soha meg nem történt dolgokat gyászoljuk igazán, amit nem élhettünk át, amit nem mutathatott meg. Mindazt, amit már nem mondhat el.

Viszlát, mondta vasárnap, ég veled, mondta szerdán, két szó és egy tátongó szakadék, amibe belezuhansz. Aztán kapaszkodsz valamibe, kapaszkodnál bármibe, ami vigaszt adhat, ami reménnyel tölthet el.

Hiányát könnyebb elviselni a temetőben, ahol mindig is halott volt, mint az összes olyan helyen, ahol élt.

Azt hisszük, hogy van időnk, azt hisszük, a holnap jelent mindenre megoldást. A holnapra várunk. Öröké. Úgy gondoljuk, hogy több időnk van, mint másoknak. De egy nap arra ébredünk, hogy elfogyott az időnk, és már nem tehetjük meg, amit mindig is akartunk. A holnapok katonái vagyunk, háborúban a jellel, azzal a valósággal, ami még a miénk. Nem perelni kéne a sorssal, Istennel, az államhatalommal, szülőkkel, gyermekekkel, barátokkal, hanem mindig úgy szólni, mintha az lenne az utolsó.

Ne spórolj szereteten a magad kárára, mert az apró gesztusok hiánya töri meg leginkább a lelket. Beszélünk, vitatkozunk, mondjuk, csak mondjuk a fél krajcárt sem érő bölcsességet. Kölcsönvett szavakból élünk. Hitelből – egzisztenciális ártalom. Kibérelt álarcok mögé bújva kukucska- lunk

ki az emberekre, s amikor eljön az idő, hogy pőrén, álarcok nélkül nézzünk egymás szemébe, már késő. A halál lopja el az őszinte megnyilatkozásokat. Isten életet adott nekünk, hogy maszkok nélkül, őszintén szóljunk egymáshoz – miért voltál vak, miért nem vetted észre a lehetőséget?

Valaki otthagya ujjlenyomatát a szívedben, mint a DNS-ét az azóta érintetlen fogkefén. Valakinek az ismerős mosolya majd visszatükröződik egy másik arcra. Valaki bújócskát játszik veled.

Átment egy másik szobába. Egy nap majd megkeresheted. Egy nap megtalálod. Hittel. Istennel. Él j úgy, hogy ne szégyelld a viszontlátást!

FARKAS ORSOLYA

IFJÚSÁGI OLDAL

Ahogy mondd...

Szeptember utolsó napjaiban elsőévesként már alig várod, hogy felköltözz kincses Kolozsvárra, amelyről rég álmodsz, s ahol a célod felé vezető út első lépéseit fogod megtenni. Mint elsőéves egyetemista meghívlak benneteket, hogy tekintsünk be együtt céloomhoz vezető utam első állomásaira.

Első állomás: az unitárius bentlakás. Megérkezted. Ott állsz a bentlakás előtt. Nagy izgalom van benned. Belépsz. Felmész az állítólagos szobádba. Sok kedves emberke fogad nagy szeretettel. Ez jól esik. Nyugtatód magad: minden rendben lesz. Egy nap. Két nap. S máris megszoktad. Otthonos már. A reggeli préces feltölt energiával, mind lelkileg, mind testileg, és ennél jobb kezdete egy új napnak mi lehet? Ennek párja a vasárnap esti LángÓl unitárius ifjúsági istentisztelet, amely a hét záróakkordja.

Második állomás: az egyetem. Tengernyi új arc. Megtalárod csoportod. Megismered a tanáraidat. Új kezdet. Új életmód. Egy nap. Két nap. S máris az egyetem hullámain szörfözöl.

Bónuszállomás: ODFIE-beavató. Két csapat. Egy city-tour. Nevetés. Jó érzés. Fellegvár, opera, Krajczár, Mátyás-szobor, ebédlő és edzőtér, avagy alapvető ismeretek Kolozsvárról az újonnan érkezett nebuló számára. Megcsináltuk. Együtt. Mert erről szól.

**Élmények,
amelyeket
át kell élned
egyletesként.**

Társaim és magam nevében szívból köszönjük az Unitárius Diákotthonnak, hogy befogadott e kis, de számunkra sokat jelentő helyre, amely, hisszük, nagyon gyorsan közös otthonunkká válik.

HORVÁTH RÉKA

Háromszék-Felsőfehér körü találkozója

A háromszéki egyleteseknél mindig folyik az élet, ez nem vitás. Október 2–4. között sem volt ez másképp, hisz egyházkörünk ekkor tartotta a félévente sorra kerülő rendezvényét, a körü találkozót.

Hogy mi is ennek a lényege? Összehozni egyházkörünk lelkes, fiatal egyleteseit. Ismerkedni, játszani, és természetesen valami plusszal hazamenni. Ez a hétvége is erről szólt, voltak beszélgetéseink, előadásaink a szerelemről, barátságról, volt csapatösszerázó program, játékok, gitározás, sőt még az is terítékre került, hogy mit mond a Biblia a szexről, program tehát volt bőven.

A találkozón körülbelül 50 fiatal vett részt. A rendezvénynek a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközség adott helyet, ott voltak az előadások, a szállás és az étkezés is. A finomabbnál finomabb ételeket egyházközségünk nőszövetsége készítette.

Péntek este Bustya János református lelkész tartott előadást Szex és Biblia címmel, az előadás nagyon érdekes volt, főleg az érvek, a történetek, zeneszámok, bibliai idézetek révén, amiket belecsempésztett előadásába.

Szombaton délelőtt Bartha Alpár lelkész tartott egy csapatösszerázó, drámapedagógiai játékokkal egybekötött beszélgetős foglalkozást, amelynek témája a barátság volt. Utolsó előadónk Pál Tünde val-lástanárnő, pszichológus volt, aki a párkapcsolatok-ról és a házasságról beszélt.

Az előadások mellett is voltak programok, amiket a sepsiszentgyörgyi egyletesek szerveztek a körü képviselők segítségével. Volt áhítat, játékok, gitárest, csapatversenyek.

A találkozó utolsó mozzanata az ifjúsági istentisztelet volt, amelyet Demény Ágnes segédlelkész tartott.

A találkozó remekül sikerült, mindenki jól érezte magát, egymástól a mihamarabbi viszontlátás reményében búcsúztunk.

BENEDEK BERNADETTE KATALIN

		Itt tanult a püspök	Tova	Durván taszít	Női név	Reszketés	Várát Dobó István védte	Bátorkodik	Becézett női név	Itt is tanult a püspök
		Meg-reszket valamitől								
		Vénülő								
		A sugár jele	Témát átbeszél							
		Puskát használ	Mindig tart	Kerület, röviden				A múlt idő jele	Beenged (két szó)	
		Utolsó, egyetlen példány					Amely személy A földszintre tud nézni			
Független	Hang-szeres együttes	Irodalmi művet meg-változtat	Svéd autójel	Felesége van	Vívát!					
				Lentebbi helyre taszít	Irodalmi alkotás					
Orosz fiúnév				Kálium vegyjele	Megtörtént dolog				Gramm	
				Izomban van	Csók				Nedv	
Német betű			Igekötő		Post scriptum		Női művésznév			
			A tárgy ragja		1 római számmal		Dupla			
A püspök főműve										A püspök szülőhelye
Ütlegel			Növény része		Játszma				Névelő	
			Hidrogén		Vad				Szomorúvá tesz	
Európa Kupa		Télen hull			Szerte		Nem mozog			
		Régi francia pénz			Szülő, becézve		Kisgyerek nyakába teszik			
Royal Arctic Lines, röviden			Becézett Lázár				Katonai gyakorlóhely			
			Viccfigura (bácsi)				Az átmérő jele			
Pirosodik az alma				3,14		Borul			Tantál vegyjele	
				Nagyvárad		Mosópormárka			Arcul-csapás	
				Atlétkai Club						
Newton	Rendben haladó					Seper, Szegeden				
	Jegyzetel					Lekvár				
Az egyház 23. püspöke	Állatbőr				Amely tárgy		Kukorica-szár			
	Kérdőhang				Zorro jele		Kén vegyjele			
									Tonna, röviden	

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: Czire Szabolcs főszerkesztő, Andorkó Júlia szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Gergely Noémi (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens), Nagy Henrietta (gyermek-oldal), Szombatfalvi József (honlap).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236/(0)264-595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda.** A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Simon Ferenc,** tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgy-hó előtti hónap **15-e.** Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Kedves Gyerekek!

Sziasztok!

Az emlékezés havába léptünk! A tavaszi frissességtől, rügyezéstől, a nyár melegén és vidámságán keresztül most az őszi nyugalom, csendesség birodalmába érkezünk. Ez az ősz pedig éppen amiatt, hogy ennyire nyugodt, sok-sok emléket idéz fel bennünk, olyan emlékeket, amelyek nagyon rég vagy éppen a múlt héten történtek velünk. Ez a hónap lehetőséget ad arra, hogy megvizsgáljuk, kik vannak körülöttünk, és észrevegyük, hogy olyan kedves személyeket veszítettünk el magunk mellől, akiket nagyon szerettünk, de tudjuk és érezzük, hogy a szívünkben még mindig hordozzuk az emléküket. Az „emlékezés havában” nagyon vékony ösvényen haladunk, alattunk a föld pihen, körülöttünk a fák úgy sóhajtoznak, mintha hosszú útról szaladtak volna körénk, közben pedig csak a szél mozgatja és viszi messze a leveleket. A Nap már felöltözött felhőruhájába, eltakarva így meleget adó sugarait, az esőcseppek pedig összegyűlnek, mintha valaki egy nagy zsákba gyűjtené őket, és néha rakoncátlanul kiszabadulva a zsákból, nagy örömmel hullnak alá.

Nektek ki jut eszetekbe, ha az emlékezésről beszélünk? Sok embernek azok a szeretteik, akikkel nem lehetnek már együtt. Ilyenkor gyertyát gyújtva emlékeznek meg róluk, és hálát adnak, hogy valamikor együtt voltak, és a jó Isten lehetőséget adott, hogy megismerjék, megszerethessék azt a személyt.

Mi, unitáriusok, megemlékezünk szeretteinkről és az egyházalapító első püspökünkről is, hiszen ő hirdette számunkra azt, hogy Jézus tanításai tiszták és érthetőek, amelyet nekünk, keresztény embereknek meg kell élni. Éppen ezért minden év novemberében elzarándokolunk Déva várához, ott emlékezünk rá. Az emlékezés hónapjában gyűjtsük össze szívünkben, akikre emlékezni kell, és akikre hálával gondolunk.

Ki volt a mi egyházalapítónk?

Keressétek ki ezeket a bibliai neveket: Cippóra, Rebeka, Filemon, Vasti, Dán, Efraim, Naomi, Elkána, Debora, Ábrahám, Illés a szókeresőből, és a kezdőbetűk segítségével találjátok ki, hogy unitáriusokként novemberben kire emlékezünk!

Á	C	I	P	P	Ó	R	A	Í
Z	B	F	I	L	E	M	O	N
M	O	R	R	E	B	E	K	A
I	I	V	A	S	T	I	H	N
A	M	L	B	H	I	T	Ú	Á
R	O	Ő	L	D	Á	N	A	K
F	A	Y	K	É	H	M	W	L
E	N	N	B	M	S	F	I	E
Z	D	E	B	O	R	A	M	R

VERSSAROK

MAKK-EMBERKE

Makkot szedtem tölgy alatt,
gyorsan telt a nagy kalap.
Tudtam én már előre,
mit csinálók belőle:

kutyát, macskát,
gólyát, darut,
zsiráfot is,
hosszú nyakút,

csacsit, lovat,
bocit, kecskét,
s a végén egy –
makk-emberkét...

Makkból lesz a hasa, feje,
gyufaszáלבól lába, keze...
Makk kalap lesz a kalapja,
hogy ne fázzon a kobakja.

SZALAI BORBÁLA

Dalszövegíró

pályázat

2 korcsoportnak:
középiskolás
egyetemista

Próbáld meg

őszintén

MUE - ODPIE

Határidő: 2015. december 8.

Kiíró: Magyar Unitárius Egyház (VEN-ügyosztály) és az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet

Díjak kategóriánként: I. díj 250 lej; II. díj 150 lej. A díjazott szövegeket megzenésítjük.

Téma: ifjúsági istentiszteleteken vagy más együttléteken közös éneklésre alkalmas

Küldés ide: cziresza@yahoo.com

Adorjáni Gyöngyvér nőszővetségi elnök (Sepsiszentkirály–Botfalu), **Ambrus Lajos** ny. tanár (Korond), **Barabássy Sándor** egyházkerületi felügyelőgondnok (Budapest), **Bartha Alpár** lelkész (Kökös), **Benedek Bernadette Katalin** ifjúsági egyleti elnök (Speriszentgyörgy), **Dimény József** esperes (Alsófelsőszentmihály), **Farkas Orsolya** teol. hallgató (Kolozsvár–Vargyas), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Forrai Tibor** rejt-vényszerkesztő (Homoródszentpál), **Gyerő Attila** lelkész (Lupény), **Horváth Réka** egyetemi hallgató (Kolozsvár–Brassó), **Jobbágy Júlia** segédlelkész (Kolozsvár–Belváros), **Lőrinczi Károly** ny. lelkész (Aranyosrákos), **Lőrinczi Levente** lelkész (Kissolyos), **Márkos-Mátyás E. Zita** magyartanár (Medgyes), **Mészáros Nóra** énekes (Budapest), **Nagy Zsuzsa** teol. hallgató (Kolozsvár–Aranyosrákos), **Sándor Szilárd** lelkész (Jobbágyfalva–Nyárádszereda), **Sztolyka Lajos** ny. tanár (Kökös), **Tőkés Lóránt** lelkész (Csókfalva–Erdőszenygyörgy–Bözödújfalva)